

DARBININKAS

Vol. LXXXV, Nr. 22
Birželis - June 2, 2000 Penktadienis-Friday

PERIODICALS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina
\$ 1.00

LIETUVOJE
ir apie
LIETUVĄ

- Krikščioniško fondo kolegija atvėrė duris Klaipėdoje. Naujame, veik 11 mln. litų kainavusiame pastate yra keturiolika naujų auditorijų, bibliotekos ir lingvistinės auditorijos. Kolegija siekia žengti link antrosios valstybinės aukštosios mokyklos pamaryje statuso.

- Ant istorinio Margio kalno (Alytaus rajone) Punios vidurinės mokyklos 5-8 klasių moksleiviai iš nukirstų šakelių surentė XIV a. kryžiuočių sudegintą Pilėnų pilį. Moksleiviai dalyvavo Nemuno kilpų regioninio parko paskelbtame konkurse ekologine tema. Konkurso tikslas - ugdyti vaikų gamtos auginį išprusimą ir kūrybiškumą. Pilėnų pilies imitacija buvo pasirinkta neatsitiktinai - mokiniukai gyvena Margio kalno apylinkėse ir gerai žino iki šių dienų išlikusius pasakojimus apie didvyriškus pilies gynėjus.

- Birželio 7 d. į Vilnių oficialaus vizito atvyks Vokietijos vyriausybės vadovas - federalinis kancleris - Gerhard Schroeder, praneša ELTA. Tai bus pirmasis Vokietijos kanclerio vizitas per visą atkurtos Lietuvos nepriklausomybės dešimtmetį. G. Schroeder Vilniuje bus tik septynias valandas. Per šį laiką jis susitiks su aukščiausiais Lietuvos pareigūnais - Prezidentu, Vyriausybės ir Seimo vadovais. Taip pat laukiama, kad Vokietijos kancleris atidarys Vokietijos pramonės ir prekybos rūmų atstovybę Vilniuje. G. Schroeder taip pat lankysis ir Latvijoje bei Estijoje.

- Lietuvos valstybės biudžetas, galutiniais Finansų ministerijos duomenimis, per keturis mėnesius negavo 149,9 mln. litų arba 7,8 proc. planuotų pajamų. Spėta, kad sausio-balandžio mėnesiais valstybės biudžetas turėtų gauti 1914,7 mln. litų pajamų, tačiau realiai įplaukė 1764,7 mln. litų. Pasak finansų ministro atstovės spaudai Rimos Kaziliūnienės, šiemet blogai surenkamas akcizo, pridėtinės vertės mokestis, pajamos už baudas ir konfiskacijas. Daugiau nei planuota per keturis mėnesius gauta juridinių asmenų pelno ir žyminio mokesčio, mokesčių už valstybinius gamtos išteklius, palūkanų už paskolas ūkio subjektams.

- Karinių oro pajėgų vadu krašto apsaugos ministro Česlovo Stankevičiaus įsakymu paskirtas pulkininkas Edvardas Mažeikis. Gegužės 16 d. jis pakeitė pulkininką Zenoną Vegelevičių, kuris atleistas iš vado pareigų ir paskirtas į personalo rezervą iki paskyrimo į kitas pareigas. E. Mažeikis yra baigęs Černigovo (Rusija) aukštąją karą aviacijos lakūnų mokyklą ir įsigijęs lakūno - inžinieriaus specialybę, 1995-1997 metais mokėsi Bundesvero vadų akademijoje Vokietijoje, 1999 metais baigė JAV aplinkosaugos kursus, skirtus karą aviacijos bazių vadams. Nuo 1997 metų vasario E. Mažeikis vadovavo Karinių oro pajėgų pirmajai aviacijos bazei.

KAUNE PAMINĖTOS BIRUTININKIŲ DRAUGIJOS ĮKŪRIMO IR ATKŪRIMO SUKAKTYS

Lietuvos karininkų ramovės rūmuose Kaune įvyko gražus renginys, kuriame buvo paminėtas Lietuvos Didžiosios Kunigaikštienės Birutės karininkų šeimų moterų draugijos įkūrimo 75-metis ir Kauno skyriaus atkūrimo 10-metis.

Po Šv. Mišių, kurios buvo aukotos Šv. Mykolo Arkangelo (Ilgulos) bažnyčioje už mirusius birutietes, padėtos gėlės prie Nežinomojo kario kapo ir Laisvės paminklo. "Prisiminkime, kaip mūsų tėvai - Lietuvos kariuomenės kūrėjai-savanoriai glostė savo atžalų vaikiškas galvutes ir glaudė jas prie karštai Tėvynę mylinčios širdies. Pajaukime šiandien jos plakimą. Prisiminkime, kaip mūsų motinos laimino savo vaikus, žengiančius pirmuosius žingsnius gyvenime. Mokė mylėti Dievą ir Tėvynę. Mylėkime ją, jos kalbą, senovės būdą. Prisiminkime savo tėvus, mokytojus, savo tautos šviesuolius, kurie nužymėjo mūsų gyvenimo kelius", - kvie-

tė Karininkų ramovėje pranešimą skaičiusi birutiečių draugijos Vilniaus skyriaus pirmininkė Danutė Urbetienė. Istorinę bibliografiją apie Birutę apžvelgė humanitarinių mokslų dr. Anelė Butkuvienė, tarpukario Lietuvos ir išėjusių birutiečių veiklą - Asta Reklaitytė. Atsikūrusios draugijos birutiečių veiklą per pirmąją jos dešimtmetį apžvelgė Kauno skyriaus pirmininkė Edita Almonaitienė.

Kauno igulos karininkų žmonos, paragintos generolo gydytojo Vlado Nagio-Nagevičiaus, 1925 m. kovo 1 d. įkūrė karininkų šeimų moterų draugiją. Steigiamasis susirinkimas įvyko tą pačią metų kovo 15-ąją Karininkų ramovėje Kaune, patvirtinti draugijos įstatai, išrinkta Centro valdyba, numatytos veiklos kryptys.

Birutiečių draugijos narėmis galėjo būti tikrosios tarnybos bei atsargos karininkų žmonos ir dukros. Karininkų šeimų moterys, buriamos tautiniu, morali-

niu ir kultūriniu pagrindu, buvo skatinamos globoti sergančius karius, karo invalidus, sužeistuosius, rengti nares teikti medicininę pagalbą, padėti auklėti karių šeimų vaikus. Po dešimties metų, iškilmingai minint kunigaikštienės Birutės 550-ąsias metines ir draugijos 10-metį, birutiečių draugija buvo pavadinta Lietuvos Didžiosios Kunigaikštienės Birutės karininkų šeimų moterų draugija.

1939 metų pradžioje birutiečių draugija turėjo 22 skyrius su daugiau kaip 600 narių. Draugijos skyriai turėjo savo patalpas igulų karininkų ramovėse. Birutiečių draugijos centro valdybos pirmininkėmis buvo renkamos dr. A. Ambraziejūtė-Steponaitienė, J. Kubilienė, V. Černienė, B. Pundzevičienė, K. Grigaliūnienė, S. Oželienė, M. Tumienė, K. Raštikienė. Garbės pirmininkėmis buvo Ona Stulginskienė ir Sofija Smetonienė, o

(nukelia į 7 psl.)

TREČIASIS BALTIJOS ŠALIŲ VYSKUPŲ KONFERENCIJŲ SUSITIKIMAS

2000 metų gegužės 16 dieną Kaune įvyko trečiasis Baltijos šalių Vyskupų Konferencijų susitikimas. Susitikime dalyvavo arkivyskupas Erwin Josef Ender, Apaštališkasis Nuncijus Baltijos šalyse ir Estijos Apaštalinis Administratorius. Iš Latvijos atvyko Rygos arkivyskupas Janis Pujats, Liepojos vyskupas Arvaldis Andrejs Brumanis, Jelgavos vyskupas Antons Justs, Rezeknės-Agluonos vyskupas Janis Bulis, Liepojos vyskupas koadjutorius Vilhelmas Lapelis. Lietuvai atstovavo Vilniaus arkivyskupas Audrys Juozas Bačkis, Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, Telšių vyskupas Antanas Vaičius, Vilkaiviškio vyskupas Juozas Žemaitis, Panevėžio vyskupas Juozas Preišktas, Kaišiadorių vyskupas Juozapas Matulaitis, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Vilniaus arkivyskupo pagalbininkai vyskupai Juozas Tunaitis ir

Jonas Boruta, Kauno arkivyskupo pagalbininkas vyskupas Rimantas Norvila, vyskupas Vladas Mihelevičius ir naujai paskirtas Telšių vyskupo pagalbininkas Jonas Kauneckas.

Posėdžio pradžioje į susirinkusius vyskopus kreipėsi Apaštališkasis nuncijus Erwin Josef Ender. Savo kalboje jis pabrėžė, kad šiame susibūrimo dalyvauja kaip Estijos Apaštalinis Administratorius. Pasveikinęs dalyvaujančius vyskopus, nuncijus kalbėjo apie galimybes glaudžiau bendradarbiauti su kitų šalių vyskupų konferencijomis, ypač išskirdamas Skandinavijos Vyskupų Konferenciją, kuri jau kelis metus kviečia Baltijos šalių vyskopus į savo plenarinius posėdžius, bei dalyvavimą ekumeninėse iniciatyvose, kurias organizuoja Švedijos liuteronų bažnyčia. Nuncijus priminė, kad šis susitikimas praktiškai sutampa su popie-

žiaus Jono Pauliaus II aštuoniadesimtuosiu gimtadieniu. Baltijos šalių vyskupai nusitęsveikinimą Šventajam Tėvui. Gegužės 17 dieną Šiluvos bazilikoje vyskupai aukos Šv. Mišias už Šventąjį Tėvą, prašydami jam Dievo globos ir stiprybės. Nuncijaus pasiūlymu buvo aptarta galimybė išrinkti šio, jau tradiciniu tapusio, Baltijos šalių Vyskupų Konferencijų susitikimo pirmininką, kuris skirtų daugiau dėmesio bendro darbo koordinavimui. Posėdžio dalyvių bendru pritarimu šios pareigos patikėtos Estijos apaštaliniam administratoriui arkivyskupui Erwin Josef Ender.

Pranešimą apie Valstybės ir Bažnyčios santykius Lietuvoje padarė Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius. Ypač jis paminėjo džiugų faktą, kad neseniai buvo pasirašytos sutartys tarp Šventojo Sosto ir Lietuvos

(nukelia į 7 psl.)

JUNGTINĖS TAUTOS PAMINĖJO JONO PAULIAUS II 80-tąjį GIMTADIENĮ

Š.m. gegužės 18 d., 6:30 val. popiet, Šv. Tėvo 80-tojo gimtadienio proga Jungtinės Tautos surengė iškilmingą simpoziumą "Pope John Paul II: Witness to the Invisible".

Pagrindinis kalbėtojas arkiv. Giovanni Battista Re, Vatikano užsienio reikalų viceministeris ir žurnalisto-parlamentaro vienos valandos dokumentinis filmas (yra ištrauka iš Kryžiaus kalno bei buvusių prezidentų G. Busho ir M. Gorbačiovo komentarai) išryškino turtingą popiežiaus Jono Pauliaus II asmenybę, jo religiją, socialinę ir politinę įtaką pasaulyje.

Dalyvavo apie 250 kviestų svečių. Lietuviams atstovavo vyskupas Paulius A. Baltakis, O.F.M.

LIETUVOS VERSLININKAI PRITARIA STOJIMUI Į NATO IR ES

Daugelis Lietuvos verslininkų pritaria Lietuvos stojimui į NATO bei Europos sąjungą (ES). Jie mano, kad ekonominis įsiliejimas į Europos sąjungą bus naudinga jų įmonėms. Lietuvos siekiui tapti NATO nare visiškai pritaria 22.5% ir 45.6% iš dalies pritaria apklaustųjų verslininkų. Šiam siekiui nepritariančių yra 28.2 %. Lietuvos siekiui tapti ES nare pritaria

66.4% apklaustųjų verslininkų. Nepritariančių yra 30.2%. 57.2% verslininkų mano, jog jų įmonėms būtų naudinga, kad Lietuva ateityje taptų ES nare. 30.4% verslininkų mano, kad tai jų įmonėms nebūtų naudinga. "Baltijos tyrimų" bendrovė kovo mėn. apklausė 351 įmonės vadovus penkiuose didžiausiuose Lietuvos miestuose.

Lietuvos rytas

LENKAI SKAIČIUOJA AUKAS

Mažiausiai 566 tūkst. lenkų nukentėjo nuo sovietų teroro 1939-1945 m. Per pastaruosius dešimties metų pavyko papildomai nustatyti 260 tūkst. Lenkijos piliečių, kurie buvo išvežti į SSRS gilumą, kalinami ir žudomi.

Dokumentais irodyta, jog nuo 1939 m. rugsėjo 17 d., kai SSRS klasingai užpuolė Lenkiją, Antrojo pasaulinio karo metais buvo represuota 566 tūkst. Lenkijos piliečių, įskaitant 43 tūkst. lenkų karo belaisvių. Šis skaičius apima 320 tūkst. lenkų, kurie į SSRS gilumą buvo iš-

vežti 1940-1941 m., bei 110 tūkst. lenkų, kurie buvo areštuoti dabartinės Ukrainos, Baltarusijos ir Lietuvos teritorijose. Vienas stalinizmo nusikaltimų Lenkijoje ataskaitos autorių profesorius Andrzej Paczkowski sakė, jog "represijų mastai buvo kur kas didesni, tačiau kol kas negalima pasakyti kiek, nes trūksta archyvinių dokumentų". Kai kurių Lenkijos istorikų nuomone, dėl stalinizmo nukentėjo maždaug nuo 1 mln. 500 tūkst. iki 2 mln. Lenkijos piliečių.

BNS

MIRĖ KARDINOLAS VINCENTAS SLADKEVIČIUS

Prieš pat atiduodant "Darbininko" numerį spaustuvei, gauta žinia, kad š.m. gegužės 28 d. mirė Lietuvos Bažnyčios hierarchas kardinolas Vincentas Sladkevičius.

Lietuvos Vyskupų Konferencija pranešė, kad kardinolas bus laidojamas birželio 1d., 11 val. rytu Kauno arkikatedros švento-

riuje, o iki to laiko bus pašarvotas toje pačioje Kauno arkikatedroje bazilikoje.

"Sunki liga jį varginusi ilgesnį laiką, bet mirtis buvusi rami", - pranešė arkivyskupas S. Tamkevičius.

Plačiau apie kardinolą V. Sladkevičių rašysime kitame "Darbininko" numeryje.

KAS KETVIRTAS LIETUVOS GYVENTOJAS - PENSININKAS

1999 metų pabaigoje Lietuvoje gyveno apie 940 tūkst. pensininkų, t.y. pensininkų šalyje buvo daugiau nei kas ketvirtas gyventojas.

Per aštuonerius metus gyventojų Lietuvoje sumažėjo 48,4 tūkst. ir šių metų pradžioje buvo 3,698 milijono.

Pirmą kartą pokario laikotarpiu gyventojų ėmė mažėti nuo 1992 metų. Nuo 1994 metų natūrali gyventojų kaita yra neigiama - kasmet miršta apie 4 tūkst. žmonių daugiau nei gimsta, pranešė Statistikos departamento Ryšių su visuomene skyrius.

Daugiau kaip dešimtmetį mažėjęs moksleivių ir studentų skaičius nuo 1994 metų ėmė didėti - tais metais jų buvo 644 tūkst., o 1999-aisiais - 774 tūkst. Per pastarąjį dešimt-

metį pakito užimtumo struktūra. Sumažėjo užimtųjų pramonėje, statyboje, o padidėjo - paslaugų sferoje.

Vykstant privatizavimui ir plėtojant privatų verslą, sparčiai daugėjo dirbančiųjų privačiame, o mažėjo - valstybiniame sektoriuje.

1990 metais privačiame sektoriuje dirbo 10 proc. visų užimtųjų, o 1998-aisiais - 68 proc.

Pasak pranešimo, pastebimas nedidelis skurdo mažėjimas. Santykinio skurdo ribą laikant 50 proc. vartojimo išlaidų vidurkiu, 1996-aisiais skurdo lygis buvo 18 proc., o 1999 metais - 15,8 procento.

Nuo 1994 metų mažėja išlaidų maisto produktams dalis. Pernai maistui skirta 39 proc. piniginių vartojimo išlaidų.

ELTA

Palangos paplūdimys: vasaros pradžia - atostogų pradžia

NEDARBO LYGIS LIETUVOJE

Lietuvos Respublikinės darbo biržos duomenimis, bendras nedarbo lygis šalyje - 11,4 proc. Didžiausias nedarbas Akmenės (21 proc.) bei Šalčininkų (20,3 proc.) rajonuose. Mažiausias - Prienų (7,3 proc.) ir Kėdainių (7,5 proc.) rajonuose. Svarbu paminėti, kad tai yra oficialūs duomenys. Neoficialiais duomenimis, kas penktas darbingo amžiaus žmogus Lietuvoje dabar neturi darbo. Ir oficialios, neoficialios institucijos spėja, kad šiemet nedarbas tik toliau didės.

Labiausiai atsilikusios yra Tauragės, Marijampolės bei Šiaulių apskritys. Keista, kad lėčiausia pasienio rajonų plėtra. Itin atsilikę ir "sustingę" dabar yra Švenčionių, Šalčininkų, Varėnos, Lazdijų, Skuodo ir Naujosios Akmenės rajonai. Geriausia padėtis šiuo metu Telšių apskrityje ir ypač Mažeikių rajone.

Atsilikusiems regionams būdingi šie trūkumai: didelis nedarbas, daug nedarbingo amžiaus žmonių bei socialiai remtinų asmenų, ribota vietinė

rinka, maža gyventojų perkamoji galia, nėra turizmo plėtros strategijos ir koordinavimo, neišplėtotas paslaugų sektorius, stokojama apyvartinių lėšų ir finansinės paramos verslui, nepakankamai diegiama naujų ir pažangių technologijų, neišnaudotos pramoninės zonos, mažos darbuotojų perkvalifikavimo galimybės, žemas verslumo ir vadybos lygis, menkas regiono ūkio konkurencingumas ir investicinis pajėgumas.

Veidas

Ką daryti audros metu

Vasaros pradžioje ateina ir smarkūs lietūs, perkūnijos, žaibai. Kadangi kartais tai paveikia elektros tiekimą, reikėtų žinoti, ką reikia daryti tuo atveju.

1. Pirmiausia patikrinkite, ar pas kaimynus irgi nėra elektros. Tada paskambinkite elektros įmonei (1-800-Edison-1 arba 1-800-334-7661). Bet, jei pas kaimynus yra elektra, o pas jus jos nėra, tai patikrinkit saugiklius (fuses).

2. Išjunkite visą elektrinę įrangą (appliances) ir šviesas, kad išvengtumėte, elektrai vėl atsiradus, staigios elektros bangos (surges), kuri gali pakenkti

kai kuriai elektros įrangai. Paliukite vieną elektros lemputę įjungtą, kad žinotumėte, kada elektros tiekimas bus atstatytas.

3. Neatidarinėkite šaldytuvo durų. Gerai izoliuotas šaldytuvas gali išlaikyti maistą šviežią ir vėsų, jei, darinėdami duris, neprileisite šilumos.

4. Niekada neikite prie audros ar šiaip nutrauktų elektros laidų, bet apie tai tuoj praneškite elektros įmonei. Niekada neikite į potvynio užtvindytą rūsį, kol jo nepatikrina elektrikas. Jei norite gauti daugiau informacijos apie tai, skambinkite savo elektros įstaigai ir gaukite iš jos brošiūrėlę (1-800-334-7661).

Vasara ir namų valymas

Kada ateina vasara, mes visi atgyjam. Su saulėtom ir ilgom dienom kiekvienas žmogus įgyja daugiau energijos. Pradedam daugiau kreipti dėmesio į savo aplinką, pradedam valyti ir tvarkyti namus, kad atsikratytume per žiemą prineštų purvų ir šilumai naudojamų degalų nešvarių liekanų. Pradėję pradedam valyti namus, naudojame daug įvairių valymo chemikalų, kurių šiuo metu yra galybės parduotuvėse. Kai kurie chemikalai gali būti žalingi mūsų sveikatai, todėl turėtume atkreipti dėmesį į jų naudojimą. Kad galėtumėte išvengti kokių nors nemalonių nelaimių, vartojant įvairias chemines priemones, atkreipkite dėmesį į šiuos patarimus:

1. Prieš pradėdami naudoti bet kurią valymo priemonę, gerai perskaitykite ir stropiai laikykitės nurodymų, įrašytų tos priemonės etiketėje. Ypač atkreipkite dėmesį, kai randate žodžius "caution, corrosive, toxic, volatile, danger". Tada perskaitykite visus nurodymus, kaip elgtis su šia priemone, nes ji yra pavojinga, reikalaujanti atsargumo ją naudojant ir panaudojus išmetant tuščią indą.

2. Kuomet naudojate chemikalus valymui, patalpa turi būti gerai vėdinama. Venkite įkvėpti mažų chemikalų dalelių, skraidančių ore. Purkšdami valymo chemikalus, naudokite juos taupiai, nukreipkite nuo

savęs. To paties principo laikykitės ir naudodami įvairius cheminius preparatus naikinant piktžolės (herbicide) ar vabzdžius (insecticide). Kada juos naudojate lauke, purškiant stovėkite pavėjui.

3. Niekada nemaišykite skirtingų namų valymo chemikalų. Ir niekada nemaišykite chloro (chlorine bleach), ar bet kurios valymo priemonės, turinčios chloro, su kitomis, manydami, kad tokiu būdu pasigaminsite geresnę valymo priemonę. Tokie mišiniai gali duoti pavojingų, net mirtinų dujų.

4. Jei įmanoma, naudokite nenuodingus (non-toxic) pakaitalus valymui. Pvz., pasidarykite valymo priemonę, sumaišydami kepimo sodą (baking soda) su vandeniu.

5. Valymo chemikalus visada laikykite pagal chemikalų etiketėje nurodytas instrukcijas ir tokioje vietoje, kad vaikai neprieitų.

6. Dėvėkite apsaugos akinius (safety glasses) naudodami chemikalus ar kitas pavojingas medžiagas (pvz., caustic-drain cleaner).

Būkite atsargūs visada ir visur!

JAV LB Krašto valdybos Socialinių reikalų taryba

Parengė B. Jasaitienė ir A. Šmulskšienė

Naudotasi medžiaga iš Mayo Clinic Health Letter

Statistikos departamento informacinis pranešimas

LIETUVOS SOCIALINĖ RAIDA

tūkst.

Statistikos departamento specialistai pirmą kartą parengė statistikos rinkinį „Lietuvos socialinė raida“. Jame apžvelgti nuo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo įvykę demografinės padėties, švietimo, darbo rinkos, gyventojų pajamų ir išlaidų, sveikatos, socialinės, aplinkos apsaugos, nusikalstamumo ir kiti pokyčiai. Leidinyje panaudoti Statistikos departamento, ministerijų ir kitų institucijų metiniai duomenys bei tyrimų rezultatai, remtasi kitų šalių patirtimi. Keletas skaičių iš leidinio „Lietuvos socialinė raida“.

Nuo 1992 m. pirmą kartą pokario laikotarpiu gyventojų skaičius ėmė mažėti. 2000 m. pradžioje gyveno 3698.5 tūkst. gyventojų, tai 48.4 tūkst. mažiau nei 1992 m. Nuo 1994 m. natūrali gyventojų kaita yra neigiamą: kasmet miršta apie 4 tūkst. daugiau, nei gimsta. Daugiau kaip dešimtmetį mažėjęs moksleivių ir studentų skaičius nuo 1994 m. ėmė didėti: 1994 m. jų buvo 644 tūkst., o 1999 m. - 774

Per pastarąjį dešimtmetį pakito užimtumo struktūra. Sumažėjo užimtųjų skaičius pramonėje, statyboje, o padidėjo paslaugų sferoje. Vykstant privatizacijai ir plėtojant privatų verslą, didėjo dirbančiųjų skaičius privačiame, o mažėjo valstybiniame sektoriuje. 1990 m. privačiame sektoriuje dirbo 10% visų užimtųjų, o 1998 m. - 68%. Kartu su besiformuojančia rinkos ekonomika išryškėjo tokios socialinės problemos kaip nedarbas ir skurdas. Darbo biržos duomenimis, 2000 m. kovo 1 d. registruotas nedarbo lygis buvo 11.2%, o Statistikos departamento atliekamų gyventojų užimtumo tyrimų duomenimis, 1999 m. lapkričio mėn. nedarbo lygis siekė 15.3%.

Rinkos ekonomikos rezultatas yra ir gana didelė gyvenimo lygio diferenciacija. Nors turtingiausiai ir skurdžiausiai gyvenančiųjų vartojimo išlaidų lygis labai skiriasi, tačiau šis skirtumas po truputį pradėjo mažėti.

Pusė milijono litų - vien pokalbiams

Lietuvos Seimo nariams nereikės apmokėti tūkstantinių telefonų pokalbių sąskaitų, jei jie įrodys, kad skambino tik darbo reikalais. Iš viso Lietuvos Seimo nariai pernai laidiniais ir mobiliaisiais telefonais kalbėjo už beveik 0.5 milijono litų. Leisti na riba viršyta 75 tūkst. litų. Čia išskirtinai pasižymėjo konservatoriai Simas Petrikis, Emanuelis Zingeris, socialdemokratų ir Valstiečių partijų pirmininkai Vytenis Andriukaitis ir Ramūnas Karbauskis. Jie leistiną ribą viršijo nuo 9000 iki 6000 litų. Pasak šių Seimo narių, telefoninių pokalbių sąskaitos atspindi aktyvią jų veiklą. Emanuelis Zingeris telefonu pernai kalbėjo daugiausia - jo sąskaita beveik 16.8 tūkst. litų. Mažiausiai telefonais kalbėjo krikščionis demokratas Albertas Šimėnas, konservatoriai Liudvikas Sabutis bei Alfredas Stasiulevičius. Jie sutaupė kiekvienas 3000 - 3500 litų.

Lietuvos aidas

Taksistai praranda atmintį

Ištyrus Londono taksistus, pasirodė, jog ilgalaikis važinėjimas miesto gatvėmis didina jų pagrindinį smegenų „navigacijos centrą“. Šis natūralus vienos smegenų dalies padidėjimas neišvengiamai veda prie kitos mažėjimo. Prie tokios išvados priėjo Velso medicinos koledžo mokslininkai po to, kai ištyrė 20 Londono taksistų. Tyrimai parodė, jog aiškinimų, kur važiuoti, metu taksistų galvoje veiklėja hipokampus - nedidelė smegenų dalis. Pasirodė, jog visų iš-

tirtųjų taksistų galinė hipokampo dalis yra didesnė nei kitų profesijų žmonių. Kuo ilgiau žmogus dirba taksistu, tuo labiau ši dalis didėja. Tyrėjai mano, jog ši padidėjimą skatina „navigacinis darbas“, tai yra, būtinybė nuolat gerai orientuotis mieste. Priekinė taksistų hipokampo dalis priešingai, yra mažesnė nei kitų profesijų žmonių. Medikų nuomone, kol kas griežtai teigti negalima, bet, ko gero, taksistai praranda dalį savo sugebėjimų.

Internetas

Šiaurės Europoje, kur elektroninėmis priemonėmis tarsi atsiveria šaltesnis santykiai tarp žmonių. Pietų šalyse pastebimas mažesnis poreikis „lįsti“ į virtualią erdvę - čia aktyvesnis tiesioginis bendravimas. Žinoma, ne paskutinę vietą užima ekonominės padėties skirtumai Šiaurės ir Pietų šalyse.

Pasak Kultūros ir meno instituto mokslinio bendradarbio Virginijaus Savukyno, mokslininkai ir menininkai internete galėtų lengvai rasti ir pasi-

naudoti reikalingais dokumentais, duomenimis, jiems nereikėtų bibliotekose vartyti laikraščių komplektų. Tiesa, kol kas humanitarai pasigenda kultūrinio interneto svetainių, o kelios esančios skirtos daugiau jas sukūrusioms įstaigoms prisistatyti. Kultūrologai skundžiasi originalios produkcijos, kritinių, analitinių straipsnių stoka - internete jie randa pasenusią, neinformatyvią medžiagą. Diskusijoje klausta, kas trukdo internetui plėstis, kodėl lietuviai šioje srityje atsilieka nuo kaimynų latvių ir estų? Pasak V. Savukyno, internetas Lietuvoje dar netapo mokslinio tyrinėjimo objektu, o Vakarų šalyse į tai kreipiama daug dėmesio. Be to, vartotojų sąmonėje gajį popieriųje spausdinto žodžio galia. Jų įsitikinimu, kol kompiuterio ekranas netaps panašus į popierių, elektroninės priemonės niekada nepilygs spaudai. Pasak tyrinėtojų, tai - daugiau psichologinio pobūdžio takoskyra. Juk kažkada žmonėms buvę sunku pereiti nuo rankraščių prie spausdinto žodžio.

Turintys ką pasakyti, bet nemokantys to padaryti Lietuvos intelektualai sėsti prie kompiuterio neskuba ir dėl finansinių sunkumų - naudojamasis internetu kol kas jiems yra prabangos dalykas.

ELTA

Šalia kitų gyvenimo sričių reformuota ir sveikatos priežiūros sistema. Kūrėsi privačių asmens sveikatos priežiūros įstaigų tinklas, ir 1998 m. pabaigoje jų veikė daugiau kaip 800. Nuo 1995 m. ilgėjusi vidutinė būsimos gyvenimo trukmė 1998 m. pasiekė 71.8 m. Moterų vidutinė gyvenimo trukmė buvo 10.4 m. ilgesnė negu vyrų.

Sparčiai daugėjo nusikaltimų, susijusių su narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis. 1999 m. jų užregistruota 696, arba 9 kartus daugiau nei 1990 m.

Per šį dešimtmetį pakito visuomenės požiūris į gamtą ir jos apsaugą, pradėta daugiau dėmesio skirti aplinkos apsaugai.

Pirmaisiais nepriklausomybės metais sparčiai mažėjo kultūros įstaigų, tačiau pastaruoju metu padėtis gerėja. Daugėja muziejų ir lankytojų juose, skaitytųjų bibliotekose, gerėja kinų, teatrų ir koncertų lankomumas.

Išsamesnės informacijos apie demografinę ir socialinę padėtį ir pokyčius galima rasti statistikos rinkinyje „Lietuvos socialinė raida“. Kitą apžvalgą ketinama išleisti po penkerių metų.

Audronė Miškinienė

NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY
SENTRY REALTY, INC. 33 E. Railroad Ave., Jamesburg, NJ 08831. Tel.: (732) 521-1611. FAX 732-521-0034. Jei norite pirkti namą, žemės plotą, komercinį pastatą ar nuomotį namą puikioje Centrinėje New Jersey dalyje, maloniai kviečiame kreiptis į NJ Licensed Real Estate agentę ZINERĄ A. MACYS (kalba lietuviškai). Namų tel.: (732) 521-5556 arba (732) 521-1916. Centrinė New Jersey dalis yra puiki vieta gyventi tiek jaunuoms šeimoms, tiek pensininkams. Geros mokyklos. Patogus susisiektis su prekybos centrais ir darbais. Gerai žinomos pensininkų namų bendruomenės.

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2628.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekilnojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06670. E-mail: sigeyce@aol.com Tel.: 860 651-0261. Fax 860 651-8376.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujojoje vietoje - OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS ir SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA ir jos spaudą paremkime dabar: pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-
per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642

Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
PRISTATOMI Į VISAUS KAPINUS
NEW YORK, NEW JERSEY
IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
ĮSTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINŲ.

Fasolino
MEMORIALS

66-86 80 ST. MIDDLE VILLAGE,
QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326-1282; 326-3150
-TAI MŪSŲ VIENINTĖ VIETA-
-GAUSI PARODŲ SALĖ-

KVEAAS
JONAS
1933+1976

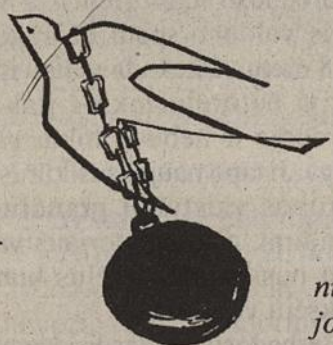

Kiemas

A. Ostašenkovo nuotr.

DARBININKASThe Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 149-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$45.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —

Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožiūra

**Tribunolas
komunizmui**1945-1946 m. Niurnberge buvo
nuteisti nacionalsocialistų partijos bei
jos gindinių - Gestapo, SS ir SD vado-
vai, o pati partija uždrausta. Tik, deja,

įvyko tai paradoksaliomis aplinkybėmis: vienas nusikaltėlis teisė kitą, o pasaulis atlaidžiai ir su pasitenkinimu tai stebėjo. Komunistų bei jų ideologija pagrįsti nusikaltimai tautoms kelis kartus didesni nei nuteistųjų Niurnberge, ir jie, deja, dar nėra įvertinti.

Vilniuje rengiamo Tarptautinio kongreso komunizmo nusikaltimams įvertinti idėja seniai klaidžioja žmonių ir tautų sąmonėje, ypatingai tų tautų, kurios patyrė raudonąjį terorą. Prieš tris metus keturios Lietuvos tremtinių, GULAG-o kalinių ir pasipriešinimo okupacijoms giminings organizacijos sudarė kongreso ruošimo komitetą (Internete <http://ok.w3.lt/2000/>), kuris suformulavo jo tikslus ir uždavinius:

- komunistinės ideologijos esmė ir pasmerkimas;
- tautų genocido formos - žmonių naikinimas, dvasinis genocidas, materialinių vertybių naikinimas ir grobimas;
- komunistinių nusikaltimų teisinis įvertinimas, genocido sąvokos išplėtimas.

Per 1917-1989 m. laikotarpį, kai pasaulyje viešpatavo komunistinės jėgos ir smurto ideologija, buvo nužudyta per 100 mln. žmonių. Vien tik tai Lietuva per Sovietų Sąjungos okupacijos laikotarpį neteko 800 tūkst. savo piliečių, kalėjimuose ir lageriuose vargo per 400 tūkst., kur kas trečias mirė neištvėręs kankinimų ir atšiauraus klimato, 30 tūkst. nužudyta pačioje Lietuvoje. Šalis neteko trečdalis savo gyventojų, patvė 377 milijardų dolerių nuostolių. Kitų valstybių, kur valdžią buvo užgrobę komunistai, nuostoliai labai panašūs.

Be paminėtųjų nuostolių, nukentėjusių kraštų žmonės patyrė dvasinį genocidą, valstybės keliais dešimtmečiais atsiliko nuo kito demokratinio pasaulio valstybių išsivystymo.

Dar nepilnai suskaičiuoti, ištirti ir įvertinti komunistų siautėjimo pasaulyje padaryti nusikaltimai ir jų pasekmės, bet ir dėl to, kas žinoma, sąžinė neleidžia nieko nedaryti.

Kartu su Tarptautiniu kongresu, kuris vyks Vilniuje š.m. birželio 12-14 d., vyks ir Tarptautinis visuotinis tribunolas, kuris paskelbs nuosprendį komunistų partijos ideologijai, jos sukurtom represinėm struktūrom KGB, "Stasi" ir kt.

Rengiamų Kongreso ir Tribunolo tikslas - sukurti pasaulyje nepakantumo atmosferą griaujamai komunistinei ideologijai, sukurti tokias priemones, kad būtų užkirstas kelias šiai ideologijai atkurti, o ten, kur ji dar gyvuoja, - būtų atskirta nuo demokratinio pasaulio. Būtinai, kad visų šalių vyriausybės ir parlamentai savo šalyse sukurtų tokią teisinę aplinką, kad komunistinė ideologija būtų pasmerкта, o nusikaltę asmenys nubausti netaikant senaties. Jei neįvertinsime vykdytų žmonių nusikaltimų ir jų pasekmių, VETEREM FERENDO INJURIAM INVITES NOVAM (pakešdami seną skriaudą, sulauksime naujos).

**Lietuvos musulmonai:
prisitaikymas ir Tradicijos išlaikymas
EDGŪNAS RAČIUS**

Pastaraisiais dešimtmečiais Europoje vis aktyviau kalbama apie islamo plitimą senajame žemyne. Vakarų Europoje diskutuojama apie musulmonų (daugiausia imigrantų) teises ir laisves bei jų integravimą į priimančias visuomenes; Pietryčių Europoje dedamos daugiapusiškos pastangos sustabdyti etninius/religinius konfliktus, kurių verpetuose atsidūrė musulmonai europiečiai. Šiandien Europoje jau nebėra valstybės, kurioje nebūtų musulmonų bendruomenių. Lietuvoje, kitaip nei daugelyje Vakarų ir Šiaurės Europos kraštų, islamas gyvuoja daugiau nei 600 metų. Tačiau Lietuvos musulmonų - totorių - istorija menkai tyrinėta, tad net ir Lietuvoje reta su ja susipažinusių.

Šiuo trumpu straipsneliu nesiekiama visapusiškai aprėpti ilgos Lietuvos totorių bendruomenės istorijos, veikiau mėginama pažvelgti į ją (bendruomenę) formalios religinės tradicijos išlaikymo ir prisitaikymo prie priimančios visuomenės aspektu. Šio straipsnio tikslas - pasitelkus istorinius faktus bei islamo šventraščiuose pateiktas ir islamiškosios teisės išplėtotas prievoles bei doktrinas, panagrinėti Lietuvos totorių santykių tiek su religine tradicija, tiek su bendruomenės supusia socialine realybe.

Lietuvos musulmonai nuo pat savo atsikėlimo į Lietuvos teritoriją juto valstybės valdovų palankumą - totorių aukštuomenei buvo suteikti bajorų titulai, jų nuosavybėm duotos žemės. Lietuvos musulmonai LDK laikais buvo tiesiogiai pavaldūs valdovui ir iškilus problemai kreipdavosi į jį tiesiogiai. Savo ruožtu LDK valdovai savo įsakais ne kartą užtikrino totorių teises ir laisves. Ekonominiai ir politiniai bendruomenės gyvenimo aspektai buvo patys aktualiausi nuo seniausių laikų. Turtiniai klausimai būdavo pagrindinis kreipimusi į valdovą ar valdžios ir teisingumo organus

**ANTANAS MACEINA
apie mąstymo kultūrą**Sausio 27 dieną sukako 13 metų (tą pačią dieną jam būtų suėję 91 metai), kai lietuvių tauta neteko vieno žymiausių ir kilniausių savo sūnų, Antano Maceinos, kuris buvo ne tik žymus lietuvių filosofas, bet ir tikras savo šalies patriotas. Deja, žodis patriotas beveik išnyko iš šiuolaikinio mūsų žodyno, matyt, todėl, kad pas mus jis jau nebetenka savo prasmės... O gaila, nes tik tikrą savo šalies patriotai gali nesa-
vanaušiskai jai tarnauti ir daug padaryti krašto labui, kartu šlovindami jo vardą pasaulyje.(Beje, netrukus Lietuvos knygy-
nuose turi pasirodyti du A. Maceinos trilogijos "Cor inquietum" tomai "Didysis inkvizitorius" ir "Niekybės paslaptis", kuriuos rusų kalba Sankt Peterburge išleido "Aletejos" leidykla, savo filosofiniais leidiniais gerai žinoma ir Lietuvoje.) Maceina buvo, kaip jis pats save vadino, "kultūrininkas" - tačiau kultūrininkas plačiausia šio žodžio prasme: jis buvo žmogus, kuris rūpinosi ne tik savo šalies likimu, bet ir savosios kultūros likimu, jos ateitimi. Galima teigti, kad A. Maceina visiškai įvykdė Jurgio Baltrušaičio priesaką savo tautiečiams. 1940 metais J. Baltrušaitis, kreipdamasis į tautiečius, rašė: "Rūpinkitės mūsų kultūros likimu: mūsų tautos kūrybinė dvasia gali ypatingai padidinti žmonių dvasios lobyną, nes ji turi savo didžiąją misiją amžių raidoje". Kultūra plačiaja šio žodžio prasme ir pirmiausia mąstymo kultūra buvo didysis A. Maceinos rūpestis.

Apie mąstymo kultūrą, jos reikšmę bei prasmę žmogaus gyvenime Antanas Maceina rašė padėkos laiške už 1979 m. Ateitininkų federacijos jam paskirtą Stasio Šalkauskio premiją.

Didž. Gerb.
Ateitininkų Federacijos
Vadui,
Dr. Petrui Kisieliui,
Cicero, USA
Munsteris, 1979 m. birž. 20 d.

Garbingasis Federacijos Vade,

Didžia nuostaba sutikau žinią, kad Ateitininkų Federacijos Stasio Šalkauskio kūrybinė premija šiais metais yra paskirta man - ne už bendrąją ateitininkų veiklą, kaip pirmą kartą,

motyvas.

Totorių tikėjimo laisvė Lietuvoje niekuomet valstybinių lygiu nebuvo kvestionuojama, tad formaliai jiems niekas netrukė atlikti musulmoniškų pareigų. Spėjama, kad pirmosios mečetės Lietuvoje buvo pastatytos dar XIV amžiuje. Būdami laisvi, nepersekiojami ir net valdovų globojami, Lietuvos totoriai turėjo laisvas rankas plėtoti savo musulmoniškąją kultūrą. Be to, turėdami autonomiją ir savo (gan pasiturinčią) bajoriją, jie turėjo visas sąlygas ne tik išlikti islamo kultūrų dalimi, bet dargi jas praturtinti.

Islame, kitaip nei katalikybėje, nėra institucionalizuotos bažnyčios, todėl nėra ir hierarchijos, bei autoritetinio centro, iš kurio būtų koordinuojama islamo raida. Kitaip tariant, niekas iš išorės konkrečiai musulmonų bendruomenei negali primesti nei teorinių religinių nuostatų, nei praktinių veiksmų sistemos. Viena vertus, tai sudaro sąlygas laisvai vystyti bendruomenei, kita vertus, išskyla grėsmę, kad bendruomenė nukryps nuo bendrųjų islamo principų paismys.

Kadangi islame nėra aukščiausiojo autoriteto instituto, niekas negali apibrėžti, kas yra teisingiausia islamiška praktika, t.y. kas yra Didžioji Tradicija. Tačiau Koranas ir Mahometo suna nužymi islamiškai sankcionuotos praktikos ribas, dėl kurių konvencionaliai sutaria visos musulmonų srovės ir sektos. Pirmiausia visiems musulmonams Koranas - Dievo knyga, kurioje glūdi absoliuti išmintis. Toliau visi musulmonai sutaria dėl penkių pamatinių islamo prievolių - arkanų. Daugeliu kasdienės praktikos aspektų musulmonai taip pat yra vienodos nuostatos (tebūnie tai maisto, aprangos ar moralės atvejai). Be to, yra sutariama, kad visavertis musulmoniškas gyvenimas imanomas tik ten, kur visuomenė (valstybė) yra tvarkoma pagal islamiškus reikalavimus.

Kaip žinoma, musulmonai skirstomi į sunitus ir šiitus. Tačiau šių dviejų srovių atsiradimo pagrindas buvo ne teologiniai (arba plačiau, religiniai) nesutarimai, bet išimtinai politiniai. Ir tik slenkant amžiams sunitai ir šiitai suformulavo skirtingas teologines doktrinas ir dogmas. Šiitai tarpusavyje į "sektas" susiskaldė taip pat politiniu pagrindu - kurį asmenį pripažinti imamu ir juo sekti.

lygiai prieš 10 metų (1969), [...] bet už atskirą darbą, būtent už knygą "Filosofijos kilmė ir prasmė" (Roma, 1978). [...]

K. Jaspersas, vienas iš žymiausių mūsų tarpsnio filosofų, yra pabrėžęs, kad "mes turime liautis vaizdavęsi, esą filosofavimas savyje iš esmės yra profesorių reikalas. Jis yra reikalas kiekvieno žmogaus - ir vergo, ir valdovo". Kitaip tariant, filosofija nėra "išrinktųjų" pomėgis, bet žmogiškoji būtinybė apskritai. Istorijos raidoje ji susiklosto "minties kultūra" (K. Joel) šalia daugybės kitų kultūros sričių, kaip mokslai, menai, dorovė, ūkis, technika... Bet kaip tik todėl, kad filosofija yra kultūrinis laimėjimas, o ne gamtinė dovana, ji reikalauja būti ugdoma ir perteikiama kiekvienai kartai vis iš naujo. Niekas į filosofiją neigema. Kiekvienas yra į ją įvedamas, ja uždegamas, ja praturtinamas. Filosofija yra kūrybinė žmogaus veikla mąstymo plotmėje.

Ir štai ši veikla turi ypatingos reikšmės visoms kitoms kultūrinio gyvenimo sritims. Be abejo, kiekviena kultūros sritis yra nepriklausoma tiek savo kilmė, tiek savo sąranga. Visos jos kyla iš žmogiškojo būvio, bet ne viena iš kitos: menas ne kyla iš mokslo ir nėra mokslas; mokslas ne kyla iš dorovės ir nėra dorovė; dorovė ne kyla iš ūkio ar technikos ir nėra nei ūkis, nei technika. Taip ir su filosofija. Ir ji turi savą skirtingą šaltinį ir savą skirtingą sąrangą. Būdamą tačiau mąstymo kultūra, filosofija teikia savimonę kultūrai apskritai ir atskiroms jos sritims. "Kas aš esu?" - į šį klausimą atsako tik filosofija, nes tik filosofija pajėgia kelti klausimą, kas yra ir kodėl yra. Visos kultūros sritys buvo, tiesa, ir be filosofijos. Tačiau visos jos buvo akiai, kadangi savo pačių priemonėmis - mokslineėmis, estetineėmis, dorinėmis, ekonominėmis, techninėmis... - jos negali atsakyti, kas jos yra savyje. Filosofija vienintelė atveria joms akis. Kultūros savimonė glūdi filosofijoje.

Tai ir yra filosofijos reikšmė kultūriniam gyvenimui. Nes be savimonės jokia šio gyvenimo sritis neperžengia. St. Šalkausko žodžiais kalbant, liaudinio laipsnio. Sakysime: net ir labai išsivysčiusi technika lieka primityvi savo dvasia, jei nėra ly-

**Žymus lietuvių filosofas
Antanas Maceina**

dima gilesnio jos prasmės apmąstymo. O prasmės klausimas - kaip ir būties - yra esmiškai filosofinis klausimas. Tai tinka visam kultūriniam gyvenimui, pirmiausia dvasinei jo plotmei. Kas nefilosofuoja, lieka įstrigęs liaudinėje būklėje, nors ir būtų didžiausias savo srities mokytojas. Tuo galima išaiškinti, kodėl literatūros - grožinės ir mokslinės, istorijos, sociologijos, psichologijos ir net teologijos veikalai dažnai esti gana lėkšti: gausu žinių, tuščia minčių. Nekultūrininkas savo mąstymo, žinovas nepajėgia išvelgti savo žinių ryšio, jų esmės bei prasmės, todėl pateikia jas, lietuviškai kalbant, "žalias", be abejo, naudingas savai sričiai, bet nereikšmingas žmogiškajam būviui suprasti bei grįsti. Tai skaldo kultūrinį gyvenimą į nesusisiekiančias sritis. Štai kodėl šiandien teisingai sakoma, esą specialistai nesusikalba tarp savęs.

Šiuo atžvilgiu filosofija ir skiriasi nuo visų kitų kultūros sričių: ji teikia ne žinių, o judina mintį. Filosofija yra ne siste-

ma, o sąjūdis. Senovinės kultūros tyrinėtojas B. Snell yra pavadinęs graikų filosofiją "dvasios atradimu", tačiau anaipol ne ta prasme, kokia kalbame apie Amerikos atradimą. Amerika buvo ir prieš Kolumbą. Tuo tarpu dvasia atsiranda, tik ją atrandant. O jos atradėja kaip tik ir yra filosofija. Posakiai "bedvasis mokslas", "bedvasis menas", "bedvasė dorovė", "bedvasis ūkis", "bedvasė technika", kaip tik ir išreiškia tas kultūros sritis, kuriose dvasia arba dar neatrasta, arba jau prarasta, vadinasi, kurios buvoja ir gal net klesti, kurios betgi yra aklos savo pačių esmei bei prasmėi, todėl vis labiau išsivysto nebežmogiška ir net antižmogiška linkme.

Štai kodėl džiaugiuos, kad Ateitininkų federacija atkreipė dėmesį į filosofiją. Čia ne tai svarbu, kad premiją gavo *manoji* knyga. Čia svarbu, kad premijuotoji knyga yra *filosofinė*. Tuo Ateitininkų federacija skatina ir savo narius, ir lietuviškąją visuomenę daugiau susidomėti minties kultūra, kuriai mūsų tautos istorijoje vis buvo lemta buvoti tarsi kampininkei, užuot buvopus kaip sąmonės ugdytojai visoms kitoms sritims. Mes per maža esame filosofavę. [...]

Jūsų

Antanas Maceina

Ką galima pridurti prie šių A. Maceinos minčių? Galima tik pasakyti, kad tai, apie ką savo laiške kalba A. Maceina, yra ir mūsų dienų aktualija, kuri beveik niekam nerūpi, nes jos svarba, atrodo, nėra suprata ir įsisąmoninta...

Parengė Tatjana Maceinienė**Julijonas Butėnas (k.) ir Antanas Maceina (deš.)**

Vyt. Maželio nuotr.

Sunitai dar skirstomi pagal vadinamuosius mazhabus, t.y. teisines tradicijas. Tačiau visos sunitų teisinės tradicijos pripažįsta viena kitos validumą, o islamiškoji teisė - šariatas - apima visas jurisprudencijos rūšis. Gausiausiai sunitinio islamo teisei tradicijai, chanifijai, priklauso ir Lietuvos totoriai musulmonai.

Islame būtų galima išskirti (ir atskirti) kasdienės islamiškosios praktikos bei islamo teoretikos lygmenis. Kasdienės praktikos atžvilgiu musulmonai yra daugiau mažiau vieningi, o teorinės - teisinės ir teologinės - jų nuostatos skiriasi ir net kai kada kertasi. Todėl kalbant apie Lietuvos musulmonus, jų socialinę ir religinę istoriją verta analizuoti išskirtaisiais dviem aspektais, klausiant pirmu atveju, kiek Lietuvos totorių kasdieninė elgsena vertintina kaip islamiška, o antruoju - kokios buvo jų teorinės nuostatos, paprastai atsispindinčios rašytiniuose šaltiniuose.

Reikėtų pradėti nuo to, kad Lietuvos musulmonų bendruomenė buvo geografiškai atskirta nuo vadinamojo *Dar al-Islam*. Islamo politiniai teoretikai pasaulį padalijo į dvi viena kitai priešiškas dalis, *Dar al-Islam* (Islamo pasaulis) bei *Dar al-Charb* (Karo padėties pasaulis). Dar al-Islam priklauso pagal islamiškąją teisę tvarkomi kraštai, o kraštas, kurio gyventojų daugumą nors ir sudarytų musulmonai, bet jo viešasis gyvenimas yra reglamentuojamas ne islamiškaisiais principais, yra *Dar al-Charb* dalis. Musulmonų pareiga tokiaame krašte - kuo greičiau pasiekti, kad jis būtų valdomas musulmonų. Lietuvoje musulmonai sudarė mažumą, kuri vargu ar galėjo turėti įtakos krašto tvarkymui. Tai šiuo atveju mūsų ir nedomina. Mums svarbu, ar būdami geografiškai toli nuo islamiškųjų kultūrų centrų Lietuvos musulmonai išsietiko islamiškosios konvencionalios praktikos rėmuose.Faktas, kad gyvenama už *Dar al-Islam* ribų, jokių būdu nėra pakankama sąlyga galimai religinei musulmonų degradacijai: kad ir kur gyvendami, musulmonai visuomet gali kreiptis į šventraščius, kuriuose ras arba tiesioginius atsakymus į rūpimus klausimus, arba bent gaires, kaip savarankiškai išspręsti problemą. Be Korano, kuris dažnai yra per daug abstraktus, musulmonai turi kitą šventraštį -

(nukelta į 4 psl.)

■ **Lenkijos užsienio reikalų ministras** Bronisław Geremek pasakė, kad Lenkija bus pasiruošusi prisijungti prie Europos Sąjungos (ES) bendros valiutos euro praėjus 4 metams nuo įstojimo į ES, praneša Reuters. Lenkija tikisi tapti nare nuo 2003 m. sausio 1 d. Kai kurios euro zonos valstybės nuogastauja, kad spartus naujų šalių priėmimas į euro zoną destabilizuos bendrą valiutą. Olandijos centrinio banko prezidentas Nout Wellink praeitą mėn. teigė, kad Rytų Europos šalių priėmimas į euro zoną turėtų ypač žalingas pasekmes. Anot jo, šalys gali atitikti prisijungimo prie euro kriterijus, tačiau tai dar nereiškia, kad jos turi sveiką ekonomiką.

■ **Estijos parlamentas** priėmė naują įstatymą dėl pareigybinių atlyginimų redakcijai, kuri įsigalios 2000 m. liepos 1 d. Naujasis įstatymas numato, kad teismų valdžios, prokuratūros ir parengtinio tardymo institucijos, o taip pat mokesčių tarnybos ir Valstybės kontrolės atstovai galės laisvai naudotis visais duomenimis, kurie susiję su aukštas pareigas užimančių valstybės pareigūnų piniginiams atlyginimais. Visais kitais atvejais duomenų apie atlyginimus, kitas pinigines išmokas ir kompensacijas paviešinimas galimas tik patiems darbuotojams sutikus. Estijos vyriausybė, sudarydama 2001-2004 m. biudžetą, užsibrėžė tikslą atstatyti griežtą fiskalinę politiką ir sumažinti išlaidas valstybiniame sektoriuje.

■ **Jeigu Vokietijos firmos** nesurinks numatytų 5 milijardų markių fondo, skirto nacizmo vergams, Vokietijos finansų ministras Hans Eichel, gelbėdamas vyriausybės ir pramonės firmų reputaciją, žada iš valstybės biudžeto papildyti sumą, kurios trūksta iki planuoto 5 milijardų fondo, skirto kompensacijoms už nacizmo eros vergų darbą, praneša Reuters. Pinigus paaugojo tik 50 firmų, nors tikėtasi jų gauti iš mažiausiai 200. Fondą ketinta sukaupti iki JAV Prezidento Clinton vizito birželio mėnesį.

VOKIETIJOS istorijos apžvalga

1990 metais dvi Vokietijos dalys susijungė ir susikūrė nauja valstybė – Vokietijos Federacinė Respublika. Iki tos dienos – ilgas kelias susivienijimo link, šimtmečių istorija, kupina netikėtų posūkių, žlugimų ir prisikėlimų, karų ir intrigų. Vokiečiams priklausė vakarietiškosios Romos imperijos karūna. Tarp jų buvo tokių asmenybių kaip Fridrichas Barbadosa, Karolis V, Martinus Liuteris, Fridrichas Vilhelmas, Konradas Adenaueris. Šiandien ji – viena stipriausių pasaulio valstybių.

* * *

Vokietijos istorijos pradžia galima laikyti 843 metus, kai Karolio Didžiojo įpėdiniai pasirašė Verderno sutartį, pagal kurią Romos imperija buvo suskaidyta į tris dalis. Teritorija į Rytus nuo Reino iki Elbės ir Dunojaus atiteko Liudvikui I Vokiečiui. Nuo to laiko ši imperijos dalis, vadinama Rytų Frankonija, tapo daugiau ar mažiau savarankiška ir vėliau vietoj jos susikūrė Vokietija.

Iš pradžių iškilo kelios hercogystės: Lotaringija, Frankonija, Švabija, Tiūringija, Saksonija ir Bavarija. Jų hercogai buvo nepriklausomi savo giminių valdose, tačiau hercogystės vienyje priešų grėsmė (slavų, vengrų, vikingų). 911 metais, mirus Liudvikui IV Vaikui, išnyko Karolingų dinastija, ir karaliumi buvo išrinktas Konradas I, artimas Karolingų giminaitis, Frankonijos hercogas. Tačiau jam nepavyko įtvirtinti savo valdžios už hercogystės ribų. Gulėdamas mirties patale savo įpėdiniu jis paskelbė buvusį savo priešą, Saksonijos karalių Henriką I. Tiesa, karaliumi jį pripažino ne visi hercogai, tačiau 919 metai, kai Henrikas I pakilo į sostą, laikomi pirmosios vokiečių imperijos įkūrimo metais. Nepaisant daugelio silpnųjų pusių, ši imperija išliko per šimtmečius ir buvo politiškai reikšminga vidurio Europos dalis. Saksonijos hercogai imperijai vadovavo tik šimtmetį, tačiau tas laikotarpis yra itin svarbus Vokietijos viduramžių istorijos etapas. Henrikui I pavyko pasiekti tai, ko nepasiekė jo pirmtakas: jis priverė nusilenkti savo valdžiai hercogus ir sujungė vokiškas gentis į karaliją „Regnum Teutonicum“. Henrikas I nukeliavo toli į rytus, sustrumdė nuolat karaliją puolantįs vengrus, nukariavo slavų Brenaburgą, heveliečių sostinę, ir pasiekė net Prahą, priversdamas čekų kunigaikštį prisiekti jam ištikimybę. Jo sūnus Oto-

Deutscher Nationen), pradžia, nes nuo to laiko teisė į Romos imperijos karūną perėjo vokiečių karaliams, o jų likimai glaudžiai siejosi su Italija ir popiežiumi. Permainingi imperatoriaus ir popiežiaus santykiai, reti susitarimai ir daug dažnesni nesutarimai, būdingi visam viduramžių laikotarpiui.

Po saksų dinastijos į valdžią atėjo frankų-salų giminė. Abu pirmieji šios giminės karaliai sustiprino Vokietijos įtaką. 1033

Reino kilpa

nas I, vienintelis Vokietijos karalius, kuris buvo vadinamas „Didžioju“, toliau kūrė savo pirmtako pradėtą karaliją. Jis prijungė Bavariją, paskirdamas jos kunigaikščiu savo brolių Henriką. Kitas hercogystės taip pat atidavė valdyti giminaičiams. Tvirtindamas valstybę pasinaudojo ir Bažnyčios hierarchais, teikdamas jiems didelių privilegijų ir dalydamas žemes. 955 metais įvykus mūšiu ties Lechfeldu, Otonas sutramdė ilgai plėšikavusius ir pavojų jaunai karalijai kėlusius vengrus. Otonas įtvirtino karališką valdžią ir 962 buvo karūnuotas Romoje kaip imperatorius. Tai buvo vakarietiškos Romos imperijos (das Heilige Römische Reich

Konradas II prijungė Burgundiją, kuri tapo trečiąja Šventosios Romos Imperijos dalimi. Jo sūnus Henrikas III tęsė tėvo darbą, ir visų pirma pradėjo reformuoti bažnyčią Italijoje. Jis pašalino tris tarpusavyje konkuruojančius popiežius ir paskyrė popiežiumi Bambergo vyskupą. Tačiau jam mirus 1056 metais, politinė situacija staiga pasikeitė. Į sostą atėjo jo sūnus Henrikas IV, kuris, būdamas 6 metų, priklausė nuo kunigaikščių. Atėjo laikas Italijos popiežiui išsivaduoti iš Vokietijos globos. 1073 popiežiumi tapo Grigalius VII, bažnytinės reformos šalininkas. Prasidėjo dramatiška kova su imperatoriumi Henriku IV. Grigalius norėjo išlaisvinti

Oktoberfest - tradicinis Bavarijos festivalis vykstantis dvi paskutines rugsėjo savaites Miunchene

mo, Lietuvos musulmonus galėjo ištraukti islamiškoje istorijoje susiformavusio muftijaus instituto įdiegimas Lietuvoje. Deja, kaip liudija istorikų analizės, Lietuvos musulmonai neturėjo savo vietinio muftijaus. Muftijus - kompetentingas islamiškosios teisės žinovas - musulmonų bendruomenėje yra bene svarbiausias asmuo, prižiūrintis, kad bendruomenė savo praktikomis nepažeidintų islamiškųjų principų. Muftijus jokių būdu netapatinašas su dvasininku, bet labiau su teisininku - advokatu. Muftijaus nuomonės (fatvos) nėra privalomos, jos tik patariamąjį pobūdį. Tačiau dėl savo autoritetingumo jos gali būti lengviausiai suprantamas vadovas, kaip musulmonui dera elgtis vienu ar kitu atveju. Kadangi 80 nuošimčių pasaulio musulmonų gimtoji kalba yra ne arabų, muftijus (be abejo, tobulai mokantis arabų kalbą) yra vienintelis gyvas, suprantantis šaltinis, iš kurį galima kreiptis islamiškos praktikos klausimais. Neturėdami muftijų - tarpininkų tarp islamiškųjų reikalavimų ir kasdienės praktikos - Lietuvos musulmonai atsidūrė limbo - visais aspektais atskirti nuo to, kas konvencionaliai gali būti vadinama islamiškąja Tradicija.

Lietuvos musulmonų rašytiniai paminklai liudija gan menką totorių religinį išprusimą, o kartu ir interesą religiniams reikalams. Likdami dievobaimingi, savo religinio išprusimo spragas jie pildė kurdami maldas, jas perrašinėdami, komentuodami bei išmokdami atmintinai. Tiesa, esama keleto Korano komentarų, atliktų baltarusių kalba. Pastebėtina, kad totorių maldos pagal savo principą (formą ir struktūrą) ir net turinį artimos katalikiškoms; arabiškuose islamo kraštuose panašių maldų itin mažai - jas atstoja atmintinai kartojami Korano skyriai. Kita vertus, Lietuvos totoriai turėjo polinkį į astrologiją ir magiją, kurios islame yra griežtai smerkiamos. Maginių formulų ir užkalbėjimų esama chamailuose - totoriškuose maldynuose.

Islamo istorijoje išskiriamos dvi islamo praktikos formos - oficialūs, kartais vadinamas miesto, islamas bei liaudies (kaimo) islamas. Pastarajam būdingas sinkretiškumas, liberalumas, magiškas. Lietuvos musulmonų praktikuojamas islamas buvo vienis - liaudies, arba populiarusis islamas. Islamo tyrinėtojai dar iki šiol nesutaria, ar populiariojo islamo apraiškas apskritai priskirti prie „islamiškųjų“, ar jas traktuoti kaip deviantines. Kad

popiežiaus instituciją nuo bet kokios pasaulietiškos įtakos. Prasidėjo popiežiaus ir imperatoriaus ginčas dėl teisės skirti vyskopus. Grigalius protestavo prieš Milanui paskirtą Henrico arkivyskupą, tad Henrikas Wormso susirinkime nušalino popiežių nuo valdžios. Vokietijos kunigaikščiai Henrico nepalaikė. Popiežiui jį išvarius, kunigaikščiai net nusprendė jį pašalinti, jei jis per metus neišsisuks nuo viduramžiais tokios svarbios bažnyčios baismės. Henrikas 1077 nuvyko į virstinę Italiją, kur Kanos pilyje gynyne Grigalius. Po žeminančios atgailos jaunasis valdovas buvo atleistas nuo baismės, tačiau popiežiaus ir imperatoriaus kova nepasibaigė. Ši kova gerokai sukrėtė vokiečių monarchiją, leido išaugti didikų galią. Henrico IV įpėdinis Henrikas V pasiekė kompromisą (Wormso konkordatas, 1122 m.), kuris nebuvo naudingas nei imperatoriui, nei popiežiui. Pasisekė vokiečių kunigaikščiams ir Italijos miestams, kurie tais neramiais laikais galėjo sustiprinti savo valdžią. Konkordatas davė kapituloms teisę rinkti vyskopus ir abatus; karaliui palikta teisė prieš išventinimą dovano- ti išrinktajam leną.

Vis labiau skaidantis vokiečių monarchijai, tolydžio augo ir jėgos, reikalavusios stiprios monarchijos atkūrimo, tačiau vienybės sėkmingai galėjo siekti tik tokia stipri asmenybė, kaip Fridrichas I Barbadosa, kilęs iš Švabijos kunigaikščių (Hohenštoufenų). Jis buvo tarsi riterių epochos simbolis, pagarsėjęs ir kaip stiprus politikas, ir kaip talentingas karo vadas. Jam valdant, suklestėjo ir vokiečių literatūra bei menas. Apie šio valdovo didžiosios pilsys bei miestų griuvėsiai. Fridrichas 6 kartus žygiavo į Italiją, ir čia, kovodamas su popiežiumi ir miestų bendruomenėmis, siekė atgaivinti imperiją. Jis laikė save krikščioniško pasaulio vadu, nepriklausomu nuo popiežiaus. Italijos miestuose jis atstatė imperijos autoritetą, paskirdamas jiems savus valdininkus. Vokietijoje Fridrichas sulaukė bažnyčios ir kunigaikštijų pripažinimo. Tačiau ir Fridricho valdymo laikais buvo įvairių nesklaidumų. Kaip ir jo pirmtakai, Fridrichas turėjo kovoti su valdžios siekiančiais kunigaikščiais. Welfas Henrikas Liūtas, Bavarijos ir Saksonijos hercogas buvo pakankamai stip-

rus, kad galėtų imtis savarankiškos politikos. Fridrichas palaufė jo pasipriešinimą ir išvijo jį iš krašto.

Kai Barbadosui pavyko sužadėti sūnų su Normanų imperijos paveldėtoja, jo valdžia ir pripažinimas pasiekė savo apogėjų. Imperija buvo vieninga, kunigaikščių savarankiškumo siekis buvo apribotas, o Hohenštoufenų valdos nusitęsė nuo Šiaurės jūros iki Sicilijos. Tačiau toks imperijos suklestėjimas pasibaigė mirus Fridricho I Barbadoso sūniui Henriku VI, kuris valdovo sostu džiaugėsi tik 8 metus. Niekada vėliau imperija neturėjo tokios įtakos Europoje ir nebuvo tokia vieninga. Ji tapo naujai susikūrusių Europos valstybių grandinės grandimi, o imperatoriaus valdžia nusilojo sustiprėjus kunigaikščių valdžiai.

Barbadoso anūkas Fridrichas II buvo priverstas visą gyvenimą kovoti su popiežiais dėl Italijos valdų. Taigi paskendo Italijos reikaluose, o pačią Vokietiją paliko diduomenės savivaldai. Po jo mirties vienas po kito žuvo kovodami jo įpėdiniai; šį laikotarpį galima vadinti viduramžių vokiečių imperijos pabaiga.

Prasidėjo laikai be imperatoriaus, kai teritorijų valdovai nevaržomi valdė savo žemes. Susiraizgiusios ir aiškiai neatribotos kunigaikščių teritorijos lėmė nesibaigiančius kiverčius ir kovas. Kovos vertė kunigaikščius sutelkti savo kariuomenes - riterius, kurių luomas emė garsėti plėšikavimu. Tačiau kultūrinis, visuomeninis ir ūkinis gyvenimas ne tik nesustingęs, bet kai kuriais atžvilgiais net suklestėjo. Miestuose vystėsi pramonė ir prekyba, kūrėsi pirklių ir amatininkų sąjungos. Ne vienas Vokietijos miestas iki šiol gali didžiuliais katedromis ir rotušėmis, pastatytomis tais laikais ir bylojančiomis apie kunigaikščių praturtėjimą. Prasidėjo rytinių, daugiausia slavų, kraštų kolonizacija. Į tą kolonizacijos bangą įsijungė ir Vokiečių ordinas. Jis nukariavo Prūsų žemę, kuri tapo labiausiai į rytus nutolusia vokiečių kolonija.

1273 paveikti popiežiaus Grigaliaus X vokiečių kunigaikščiai išrinko karaliumi turtingą Elzaso grafą Rudolfą. Jam atėjus į valdžią prasidėjo Habsburgų dinastijos valdymo laikai ir naujoji imperijos epocha. Kad sustiprintų savo įtaką, karaliai siekė išplėsti savo patvaldystę (Hausmacht). (tęsinys kitame nr.)

Lietuvos musulmonai: prisitaikymas ir Tradicijos išlaikymas

EDGŪNAS RAČIUS

(atkelta iš 3 psl.)

pranašo Mahometo veiksmų ir pasisakymų rinkinius - suną (šiitai - dar ir savo imamų pasisakymų rinkinius). Suna yra lyg praktinis musulmono vadovas, nurodantis, kaip elgtis net pačiose buitiskiausiose situacijose, kaip miegojimas, valgymas, prausimasis, tuštinimasis. Tad, turėdama Koraną ir suną, bet kur esanti musulmonų bendruomenė formaliai nestokoja pagrindų plėtoti savo islamiškąją kultūrą.

Deja, Lietuvos musulmonų atvėju pateiktas idealistinis modelis nesuveikė, t.y. Lietuvos musulmonai nepasinaudojo nei jų gyvenamojo krašto teikiama sąlygomis nevaržomai gilintis į islamiškąją tradiciją ir ją plėtoti, nei šventraščiuose suformuluotais islamiškos gyvenimo būdais. Priežasčių yra ne viena. Visų pirma Lietuvos totoriai anksti (XVI amžiaus pabaigoje) prarado islamo kalbų išmanymą - retas totorius bemokėjo savo gimtąją kalbą, dar mažiau jų buvo įvaldę turkų kalbą, o arabų kalbos žinios neperžengė embrioninio lygio, su itin negausiomis išimtimis. Kaip žinoma, islamo kalba *par excellence* yra arabų kalba, kuria surašyti Koranas ir suna. Daugelis Korano komentarų atlikti taip pat arabų kalba, nors esama parašytų ir persų bei turkų kalbomis.

Nemokėdami arabų kalbos, Lietuvos musulmonai gebėdavo tik „perskaityti“ arabiškus rašmenis, nesuprasdami jų esmės. Vertimo į Lietuvos totoriaus suprantamas kalbas nebuvo iki pat XIX amžiaus vidurio. Sunos rinkinių nors dalinio vertimo Lietuvos musulmonai neturi ir po šiai dienai. Neturėdami gyvo sąlyčio su fundamentaliais tekstais, Lietuvos musulmonai neturėjo galimybės savo gyvenimo palyginti su šventraščiuose keliamais reikalavimais ir tik apgraišomis vykdė kai kurias plačiau žinomas priedermes.

Iš keblios padėties, susidariusios dėl islamo kalbų neišmanymo,

Lietuvos musulmonų gyvenimas buvo liaudies, o ne oficialusis, parodo ritualai, susiję su laidotuviomis ir kapinėmis, negriežtas arkanų - islamiškųjų prievolių - vykdymas, jau minėtos maginės-šamaniškos praktikos (formulės, užkeikimai, gydymas), liberalus požiūris į alkoholio vartojimą, islamiškosios šeimos teisės reikalavimų, ypač paveldėjimo klausimu, nepaisymas, įvairiausių prietarų paplitimas.

Vos tik atsikėlę Lietuvon, totoriai galėjo (ir pradėjo) integruotis į vietinę visuomenę, su kuria jie pradėjo tapatintis, ir tik politinių sumetimų vedami kai kada pabrėždavo savo skirtingumą nuo čiaabuvių. Muftijų bei kitų religinė islamo tradiciją išmanančių asmenų - ulama - nebuvimas Lietuvos musulmonų bendruomenėje pasmerkė tolydžio didėjančiai apatijai islamiškųjų principų atžvilgiu. Formaliai išlikę musulmonai, savo kasdiene gyvenimu Lietuvos totoriai veik niekuo nesiskyrė nuo kaimynų krikščionių. Krikščionių nepersekiojami jie galėjo komfortabiliai jaustis juos priimančioje visuomenėje. Galbūt būtent dėl lengvo adaptavimosi bei sąlygiško saugumo jausmo Lietuvos musulmonai nejaute poreikio paryškinti savo skirtingą religinę tapatybę ir gilintis į jos pagrindus. Bendruomeninis Lietuvos totorių išlikimas buvo politinio ir ypač ekonominio pobūdžio, bet ne religinio - išsaugoti privilegijas, titulus ir laisves jiems buvo svarbiau nei religinį grynakraujiškumą. Kita vertus, atsikėlę į Lietuvą, totoriai patys buvo dar neseniai priėmę islamą, tad jo religinės praktikos nebuvė įsiaknijusios taip kaip kitose sėsliose musulmonų nacijose.

Žiūrint formalių konvencionalių islamiškųjų principų, palaikymo religinių fundamentalistų (netapatinti su XX amžiuje išsikeitusių islamizmo!), aspektu, Lietuvos totoriai vėliau tapatinami su Lietuvos visuomene ir jos kultūra nei su islamiškąja. Kitaip tariant, totoriai sulietuvino islamą. Dabar, kai Lietuvon atvyksta vis daugiau musulmonų iš *Dar al-Islam*, tie totoriai, kurie save tapatina su musulmonais, neišvengiamai patiria tapatybių konfliktą ir svarbiausias klausimas yra: „Ar aš tikras musulmonas?“ Tuomet iš naujo iškyla santykio su Tradicija problema. Kaip negausi Lietuvos totorių musulmonų bendruomenė reaguos į šį naują iššūkį (ši kartą jiems reikia apsispręsti ne tik savo pačių, bet ir visos musulmonijos, *Umma*, atžvilgiu), parodys netolima ateitis.

Sveikatos kertė

Ką jūs turėtumėte žinoti apie kofeiną

(pradžią praeitame nr.)

Ar kofeinas gali trukdyti miegui?

Kofeino įtaka miegui skiriasi tarp žmonių. Individualus jaučiamas atrodą nustatomas pagal tai, kokią įtaką yra jaučiama. Vanderbilt Universiteto tyrimai parodė, kad daug žmonių neįsijaučia jokio kofeino poveikio miegui, tuo tarpu kai kiti pažymi sumažėjusį arba pablogėjusį miegą.

Ar kofeinas padidina susirgimo vėžiu riziką?

Nuomonė, kad kofeinas gali būti vėžio rizikos faktorius, nebuvo patvirtinta moksliniais tyrimais. Didelių žmogaus epidemiologų studijų metu buvo tiriama padidinta vėžio vystymosi įvairiose kūno vietose rizika. Paskutiniai du tyrimai su dideliu skaičiumi žmonių Norvegijoje (16,600) ir Havajuose (73,500) nerado jokio ryšio tarp kavos vartojimo ir vėžio rizikos. Tai patvirtina ankstesnės Amerikos vėžio asociacijos poziciją: „Turima informacija nesuola rekomendacijų prieš vidutinę kavos vartojimą. Nėra pranešimų, kad kofeinas, natūrali kavos ir arbatos sudėtinė dalis, būtų žmogaus vėžio rizikos faktorius.“

Ar kofeinas daro įtaką krūties vėžiui?

Visi naujausi klinikiniai tyrimai parodė, kad kofeino vartojimas nepadidina krūties vėžio rizikos. Tyrinėtojai, ištyrę visame pasaulyje 100,000 mirčių, susijusių su krūties vėžiu, priėjo išvadą, kad turimi duomenys nerodo jokio ryšio tarp kofeino vartojimo ir krūties vėžio vystymosi.

Ar kofeinas sukelia padidintą kraujo spaudimą?

Peržiūrėję 17 tyrimų rezultatus mokslininkai pranešė, kad kava, arbata ir kiti kofeinuoti gėrimai nesukelia jokio nuolatinio padidinto kraujo spaudimo.

Kai kurie žmonės, jautrūs kofeinui, gali jausti nedidelį, trumpai trunkantį kraujo spaudimo padidėjimą, kuris paprastai netrunka ilgiau kaip kelias valandas. Tyrimai parodė, kad toks kraujo spaudimo padidėjimas yra mažesnis už tą, kuris patiriamas lipant laiptais.

Ar vidutiniškas kavos vartojimas nėsutmu metu yra kenksmingas?

Trys paskutinės didelės studijos, kuriose dalyvavo virš 15,000 moterų, nerado jokių gimdymo defektų, susijusių su kofeino vartojimu. Netgi užkietėjusių kavos vartotojų palikuonys neturėjo didelės gimdy-

mo defektų rizikos.

Panašiai įrodymai iš kito tyrimo palaiko išvadą, kad vidutinis nėščių moterų kofeino vartojimas iš anksto nenulemia persileidimo, ankstesnio gimdymo ar kūdikio mažo svorio.

Vėliausi VMA tyrimai su gyvūnais parodė, kad duodant žiurkėms dideles kofeino dozes su jų geriamu vandeniu nesukelia jokių gimdymo defektų. Šios išvados paneigė ankstesnius VMA tyrimus 1980 m., po kurių buvo patariama nėščioms moterims vengti kofeino. Ankstesnių tyrimų metu didelės kofeino dozės žiurkėms buvo suleidžiamos visos iš karto per vamzdelį į pilvą. Vėlesnių tyrimų metu žiurkės gėrė panašias kofeino dozes su vandeniu ir neįtako jokio poveikio.

Ar gali kofeinas daryti įtaką vaisingumui?

Didžiausias ir išsamiausias moterų, vartojančių kofeiną, ryšio su vaisingumu tyrimas parodė, kad kofeinas nesukelia vaisingumo problemų. Šio beveik 3,000 moterų tyrimo rezultatai buvo pateikti Ligų Kontrolės Centro ir Harvard Medicinos mokyklos tyrinėtojų dar 1990-aisiais.

Kitų tyrimų metu buvo manyta, kad kofeino vartojimas gali sumažinti moters vaisingumą, tačiau jų metu nebuvo įvertinti kiti gyvenimo aspektai, tokie kaip treniruotės krūvis, dietiniai įpročiai, stresai.

Ar įmanoma suvartoti per daug kofeino ir tapti priklausomu nuo jo?

Yra keletas svarbių nuorodų, pasak kurių kofeino vartojimas žymiai skiriasi nuo vaistų priklausomybės. Pirmia, vartojant kofeiną jo dozės poreikis nedidėja. Antra, nesunku nustoti vartoti kofeiną.

Kai kurie jautrūs kofeinui žmonės gali jausti nežymų, laikiną poveikį (galvos skausmai, irzlumas ir nervingumas), jei kofeino vartojimas yra visiškai nutraukiamas staiga. Šių simptomų paprastai galima išvengti, jei kofeino suvartojimas yra mažinamas palaipsniui, per kelias dienas. Trečia, antisocialinis elgesys, kilęs dėl vaistų piknaudžiavimo, nekyla dėl kofeino vartojimo. Galiausiai, priešingai nei dėl vaistų priklausomybės, kofeinas nesusijęs su chroniškais sveikatos sutrikimais.

Ar kofeinas vaikus veikia labiau nei suaugusius?

Tiesą sakant, vaikai nėra jautresni už suaugusius kofeinui. Paprastai kofeinas iš vaikų organizmo yra dvigubai greičiau pašalinamas nei iš suaugusiųjų. Tarptautinė maisto informacinė taryba

Salotos

Svogūnų salotos su riešutais

Supjaustykite svogūnų laiškus, įberkite truputį druskos, sugrūskite mediniu šaukštu, įpjaustykite šviežio agurko, pašlakstykite citrinos sultimis, užberkite graikiškų riešutų arba saulėgrąžų sėklų.

Pomidorų salotos su daigais

Pusė stiklinės daigintų kviečių, pusė stiklinės daigintų žirnių, 3 šaukštai smulkintų petražolių lapų, 2 šaukštai smulkintų svogūnų laišku, 4-5 vidutiniais gabaliukais supjaustyti pomidorai, šaukštas aliejaus, šaukštas citrinos sulčių, pagal skonį česnako, mėtų lapų. Viską gerai išmaišykite.

Pienių lapų saldžios salotos

Jaunus pienių lapelius smulkiai supjaustykite, pašlakstykite citrinos sultimis, įdėkite dirbtinio medaus. Viską ištrinkite mediniu šaukštu. Paskaninkite riešutais.

Daigintų rugių salotos

Stiklinė daigintų rugių (daigas ne mažesnis kaip 1 cm), morka, svogūnas, šaukštelis kmynų, 2 šaukšteliai aliejaus, skiltelė česnako, truputis mairūno, druskos. Morkas sutarkuokite burokine tarka, svogūnus supjaustykite ir pakepinkite aliejuje su kmynais ir česnakais. Įpilkite truputį vandens ir 2 min. patroškinkite, įdėkite mairūno (galima ir kitų prieskonių). Troškinti sumaišykite su daigintais rugiais.

Šparaginių pupelių salotos

300 g šparaginių pupelių, žalias pomidoras, česnakas, aliejaus, žalumynų. Papeles išvir-

kite ant garų arba vandenyje. Supjaustykite česnaką, svogūną, sudėkite susmulkintus žalumynus, supjaustytą pomidorą, išvirtas papeles, įpilkite šaukštą aliejaus, sumaišykite.

Morkų salotos

200 g morkų, 50 g žalios paprikos (saldžių pipirų), 50 g raudonos paprikos, 100 g raugintų agurkų, 1 šaukštas aliejaus, keletas skiltelių česnako, greipfruto ar citrinos sulčių. Morkas sutarkuokite šiaudeliais ir sutrinkite su smulkiai supjaustytomis paprikomis ir greipfruto sultimis. Įdėkite supjaustytas paprikas ir agurkų, įpilkite aliejaus ir atsargiai išmaišykite. Sudėję į dubenėlį, gražiai papuoškite žalumynais.

Saldžios agurkų salotos

Agurkus supjaustykite gabalėliais, įdėkite dirbtinio medaus, užberkite susmulkintų riešutų ir žalių krapų.

Žalių moliūgų salotos

200 g moliūgo, 100 g džiovintų slyvų, šaukštas maltų riešutų. Moliūgą sutarkuokite burokine tarka, išmė kauliukus supjaustykite slyvas, viską sumaišykite, užbarstykite susmulkintų riešutų.

Moliūgų salotos su sultimis

200 g moliūgo, 50 g saldžiurūgščių obuolių sulčių, šaukštas citrinos sulčių, šaukštas susmulkintų riešutų (citrinos sultys nebūtinos). Moliūgą sutarkuokite burokine tarka, pašlakstykite citrina (jei ją turite), gerai išmaišykite, užbarstykite riešutų.

Italas Alessandro Del Piero - geriausiai apmokamas pasaulio futbolininkas

Italijos futbolo rinktinės ir Turino „Juventus“ klubo puolėjas Alessandro Del Piero yra geriausiai apmokamas pasaulio futbolininkas, liudija žurnalo „France Football“ paskelbtas tyrimas. Pasak leidinio, A. Del Piero metinės pajamos - atlyginimas, premijos, honorarai už reklamą - sudaro 66 mln. Prancūzijos frankų (11 mln. dolerių). Antras šiame sąrašė - pakartotinė kojos trauma per penkis pastaruosius mėnesius besigydantis Brazilijos rinktinės ir Milano „Inter“ vienuolikės puolėjas Ronaldo, kurio pajamos sudaro 55 mln. frankų (9,2 mln. dolerių).

Trečias - kitas „Inter“ bei Italijos rinktinės puolėjas Christian Vieri - 39 mln. frankų (6,5 mln. dolerių). Anglijos rinktinės ir „Manchester United“ klubo saugo David Beckhamo metinės pajamos siekia 6 mln. dolerių.

Penktoje pozicijoje - argentinietis Gabriel Batistuta (5,9 mln.), žaidžiantis Italijos „Fiorentina“ komandoje.

Šeštas geriausiai apmokamų futbolininkų sąrašė - dar vienas Anglijos futbolininkas Alan Shearer („Newcastle United“) - 5,8 mln. **Sports Illustrated**

Gyvybės Žemėje nebūtų be Jupiterio

Astronomai teigia, kad gyvybė Žemėje išliko tik dėl to, kad netoliese skrieja masyvi Jupiterio planeta. Be Jupiterio, kurio masė 318 kartų didesnė už Žemės, gyvybė mūsų planetoje nebūtų atsiradusi iš viso arba nebūtų išlikusi tokį ilgą laiką, per kurį išsivystė žmogus.

Pasak mokslininkų, didžiulė Jupiterio gravitacijos jėga veikia kaip skydas, apsaugantis Žemę nuo daugumos praskriejančių kometų ir asteroidų, kurie susidurtų su mūsų planeta ir sunaikintų joje gyvybę.

Tokia Jupiterio savybė paaiškėjo mažiau nei prieš 6 metus, mokslininkams pastebėjus, kaip didžiulė kometa subyrėjo į fragmentus ir nukrito į Jupiterį. Jos griaujamoji jėga buvo didesnė nei visų Žemės atominių bombų.

Washingtono Carnegie Instituto astrofizikas Alan Boss sakė, kad Jupiterį galima palyginti su pirmąją gynybos linija.

„Jo efektyvumas yra 99,9 procentai. Pavojingus kosminius objektus jis nusiviedžia atgal į tarpžvaigždinę erdvę“, sakė A. Boss.

Kitas instituto astronomas Paul Butler palygino Jupiterį su gravitaciniu dulkių siurbliu, nušluojančiu daugumą kosminių „šukšlių“, likusių po Saulės sistemos susidarymo. **ELTA**

Futbolininkas Alessandro Del Piero

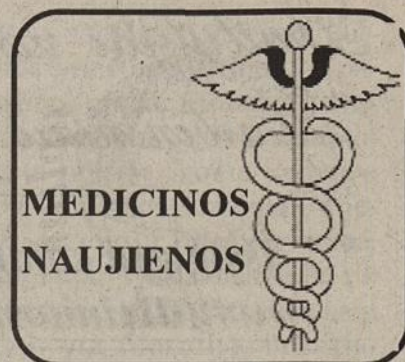
„Sotheby's“ krovikai kaip šiukšlę išmetė 100 tūkst. svarų vertės paveikslą

Londono aukciono „Sotheby's“ krovikai į smulkintuvą įmetė 100 tūkst. svarų vertės Luciano Freudo paveikslą, nes manė, kad tai šiukšlės.

„Tai ypatingai didelė nesėkmė. Tuoj pat ėmėmės priemonių, kad tai daugiau nepasikartotų“, sakė aukciono atstovas spaudai.

„Tai buvo labiau eskizas, nei užbaigtas paveikslas“, apie L. Freudo, išgarsėjusio aktais, sunaikintą paveikslą sakė atstovas.

Krovikai pagalvojo, kad į „Sotheby's“ pristatyta dėžė su paveikslu buvo tuščia ir įmetė ją į smulkintuvą. **ELTA**

Paprastai būna dvi migrenos fazės: „silpnioji“, kai svaigsta galva ir atrodo, kad tuoj prarasite sąmonę, ir „stiprioji“, kai galva labai skauda ir pykina. Jei norite gydytis be tablečių, pabandykite, tik pajutę artėjančios migrenos požymius, pamasažuoti kaklą. „Silpnosios“ fazės metu atsigulkite ant lovos, kojas pakelkite kiek galima aukščiau – taip, kad kraujas subėgtų į galvą; po galva pasidėkite šildyklę su karštu vandeniu; pamasažuokite sprandą. „Stipriosios“ fazės metu atsigulkite kaip ir „silpnosios“ fazės metu; po galva padėkite ledo, o ant kaktos uždėkite šaltame vandenyje sumirkytą rankšluostį; paprašykite, kad kas nors pamasažuo jus padus, arba pamerkite kojas į dubenį su karštu vandeniu; jeigu galite, palįskite po šaltu dušu.

Didžiosios Britanijos vadovai nusprendė leisti klonuoti žmogų medicinos tikslais, nes tai turės daugiau naudos, nei žalos. Specialistų grupė kartu su vyriausiuoju šalies medicinos ekspertu gyd. Leim Donaldson netrukus baigs ruošti rekomendacijas esamiems įstatymams pakeisti. Klonavimą bus galima naudoti sukurti embrionui, iš kurio ląstelių bus auginami transplantacijai reikalingi audiniai ar net organai. Taigi išauginti tapatų gyvą organizmą nebus leidžiama. Naudojant tokiu būdu gautą medžiagą transplantacijai, išnyks organų trūkumo ir transplanto atmetimo problemos. Didžiosios Britanijos katalikų bažnyčia sukritikavo tokią sumanymą, nes embrionas yra potenciali gyvybė, todėl smerktinas jo žudymas vien dėl reikiamų ląstelių.

Ištyrus pieno rūgšties kiekį kraujyje prieš masažą ir po jo, paaiškėjo, kad jos kiekis nepakinta. Kuo didesnė pieno rūgšties koncentracija kraujyje, tuo labiau būna nuvargę raumenys. *British Journal of Sports Medicine* rašoma, kad masažas neturi reikšmės boksiniams. Mokslininkai ištyrė boksinių kraują prieš ir po masažo, kuris buvo atliktas praėjus vienam raundui. Gliukozės ir pieno rūgšties koncentracija nepakito. Masažuotų ir nemasažuotų sportininkų fiziniai rodikliai pakito vienodai. Mokslininkai mano, kad masažas nepagerina kraujotakos, todėl nepagerėja pieno rūgšties išsiskyrimas iš raumenų. Kaip ten bebūtų, negalima paneigti masažo reikšmės kitoms sporto šakoms. Taip pat niekas neneigia kitų masažo privalumų.

Atlikus tyrimą paaiškėjo, jog klausos kokybė ir aštrumas priklauso nuo ausies kaušelio formos. Tiriamieji užsidėdavo plastmasinius įdėklus, kurie pakeisdavo ausies formą, bet neuždengdavo landos. Daugelis iki tol neturėję klausos problemų negalėjo tiksliai nustatyti iš kur sklinda garsas ir koks jo dažnis. Tiriamieji pastebėjo, kad jie pradėjo girdėti visiskai kitaip.

Medikų darbas sunkus, nes jų padarytų klaidų ištaisyti dažnai būna neįmanoma. Didžiojoje Britanijoje pradėta naudoti kompiuterių sistema, kuri gydytojams padeda pasirinkti tinkamiausią gydymo būdą ir medikamentus. JAV sukurta manekenas, kuris gali susirgti ir „moka“ reaguoti į kai kuriuos medikamentus.

Lietuvoje ir visame pasaulyje plinta pavojingas kompiuterių virusas

Daugybę interneto vartotojų Azijoje ir Europoje, įskaitant Lietuvą, pasiekė pavojingas ir įkirus kompiuterių virusas, plintantis elektroniniu paštu. Dėl viruso kai kurioms bendrovėms teko stabdyti elektroninio pašto serverius, šioms neatlaikant ypač didelio krūvio.

Virusu užsikrečiama gavus laišką tema „ILOVEYOU“ ir atidaręs prie jo prisegtą failą LOVE-LETTER-FOR-YOU.TXT.vbs. Paleidus šį „Visual Basic“ kalba sukurta komandų rinkinį failas bandomas persiųsti elektroninio pašto pro-

gramos adresų knygutėje esančiais elektroninio pašto adresais. Be to, jis sugadina visus kompiuteriye esančius MP3 ir JPG formatų failus.

Nors kol kas nei viena antivirusinė programa neaptinka šio viruso, jų kūrėjai teigia, kad priešnuodžiai jau kuriami ir netrukus turėtų pasirodyti.

Anot įvairių šaltinių, Lietuvoje mažiausiai kelių bendrovių ir įstaigų kompiuteriai buvo masiškai užkrėsti šiuo virusu. Daugiausia virusas žalos pridūrė Azijoje. Pranešama, jog jis kilęs iš Filipinų. **ELTA, BNS**

Populiariausias Lenkijos politikas tebėra šalies prezidentas

Populiariausias Lenkijos politikas ir toliau yra šalies prezidentas Aleksandr Kwasniewski. Per mėnesį jo šalininkų padaugėjo 3%, ir dabar jį remia 77% respondentų. Tokius visuomenės nuomonės tyrimo agentūros „Pentor“ apklausos duomenis paskelbė Lenkijos savitrašė „Wprost“. Antroje vietoje esantis Lenkijos Seimo narys Jacek Kuron atsilieka nuo šalies vadovo net 20%.

Sparčiai tebeauga Lenkijos Seimo pirmininko Maciejaus Plazynskio populiarumas. Tik per mėnesį jo gerbėjų gretos padidėjo 15%, ir dabar jo veiklą teigiamai vertina 36% lenkų.

Lenkijos politikų populiarumo lentelės pabaigoje atsидūrė Lenkijos Senato pirmininkė Alicja Grzeskowiak ir buvęs šalies prezidentas Lech Walesa. Juos re-

Lenkijos prezidentas Aleksandr Kwasniewski

mia tik 21% respondentų.

Populiariausia politinė organizacija ir toliau išlieka Kairiųjų demokratų sąjunga (KDS). Jei gu šalies parlamento rinkimai būtų surengti dabar, už ją balsuotų 45% rinkėjų. „Solidarumo“ rinkimų akcija (SRA) gautų tik 20%, o Laisvės sąjunga (LS) - 12% balsų. **BNS**

Škaitytojai rašo "Darbininkai"

Išsigąsta komunizmo aukų "Mininiurnberg II"?

Daugelis lietuvių išeivijoje ir Lietuvoje vis keldavo, tik, dažniausiai savitartyje, reikalą turėti "Niurnbergą II", kad išviešint ir pasmerktus komunizma ir jo nusikaltimus prieš tautas ir žmoniją. Jau daug metų išeivijoje, gi dabar ir Lietuvoje, kai savo kalbose pabrėždavau būtinumą reikalauti "Niurnbergo II", visada susilaukdavau stipraus klausytojų pritarimo, tačiau išeivijos veiksniai kažkaip sugebėjo negirdėti visuomenės nuomonės, gi nepriklausomybę atgavusioje Lietuvoje vyriausybės vienos nenorėjo, kitos nedrįso tą klausimą kelti viešumon. Tačiau visiems buvo žinoma, kad Antrąjį Pasaulinį karą pradėjo Sovietų Sąjunga drauge su Reichu ir kad komunizmas išžudė dešimteriopai daugiau žmonių negu nacizmas.

Pagaliam ir išeiviams, ir tautiečiams Lietuvoje atsirado proga savus norus ir kalbas paversti į veiklą ar bent į paramą veikėjams: 2000 m. birželio 12-14 dienomis Vilniuje vyksta tarptautinis kongresas komunizmo nusikaltimams įvertinti. 1997 m. po kalbos buvusiose KGB rūmuose Vilniuje, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos pirmininkas Povilas Jakučionis nudžiugino žinia, jog komunizmo aukų ir kitų rezistencijos organizacijų kalicija ruošia tokį kongresą. Dabar, kai kongresas jau prieš akis, belieka tikėtis, kad jis ras plačios įvairošės pavidalo, įskaitant propagandinį ir finansinį, paramos Lietuvoje ir užsienyje. Jam reikia, ypač užsienyje, talkos pakelti tylos uždangą nuo "Raudonojo holokausto".

Nežiūrint to, kad šiam kongresui nepasirodė pakankamai dėmesio užsienio lietuvių tarpe, matomai jam atsirado gan rimto dėmesio ten, kur vis dar bandoma sulaukyti komunizmo nusikaltimus dengiančią uždangą nuo pakėlimo. Staiga trijose Baltijos valstybėse atsirado "prezidentinės komisijos" tirti nusikaltimus nacių ir komunistų okupacijų metu... Ir pasirodė, jog, bent jau tos komisijos sudėtyje Lietuvoje, neatsirado vietos komunizmo aukoms. Nacizmas jau seniai pasmerktas, nunacinimas įvykdytas, apie nacių nusikaltimus ir jo aukas pilna knygų, filmų, specialių RTV programų, muziejų ir paminklų. Kodėl negalima pagaliau be trukdymų susikaupti į nacizmo pusbrolio ir nusikaltimų part-

Tėviškės vaizdelis

A. Balbieriaus nuotr.

nerio – komunizmo kaltes? Nežiūrint to, kad tos yra "prezidentinės" komisijos, reiktų susilaikyti nuo Lietuvos, Latvijos ir Estijos Prezidentų tiesioginio kaltinimo už tokių komisijų lyg baslių į ratus komunizmo aukų ruošiamo Kongreso vežime atsiradimą. Net ir santaristiniai "Akiračiai" straipsnyje "Holokausto tyrimai Latvijoje" (1999 spalio, Nr. 9-313) prasitarė: "Raginamos daugelio užsienio diplomatų, Baltijos valstybės pastaruoju metu sudarė istorikų (tarp jų ir užsienio specialistų) komisiją studijuoti žmonių patirtį nacių ir sovietų okupacijos metu".

Labiau negu kaltinus užsienio diplomatų prievartaujamus Baltijos prezidentus, tikėtų kaltinti tų valstybių tautines išeivijas už tai, kad per tiek laisvės metų nekėlė neatlaidžiai komunistinio genocido bei Raudonojo holokausto klausimo viešumon. Apie prezidentinių komisijų gimimą jau 1998 m. rugsėjo 1 d. paskelbė *The Washington Times* dienraštis straipsnyje "Hope in the Baltics" (Viltis Pabaltijyje). Autorius Daniel P. Fata džiaugėsi Valdo Adamkaus išrinkimu į Lietuvos prezidentus ir sakė, kad p. Adamkus žino klausimus, kurie rūpi amerikiečiams. Taika?... Ekonominis pastovumas?... "O, ne! Jiems, esą, rūpi dar tebekabantis klausimas – nusikaltimai, įvykdyti prieš žydus Antrojo Pasaulinio karo metu".

Iš straipsnio sužinojome, jog "gegužės mėnesį p. Adamkus pranešė, kad Lietuva, Estija ir Latvija, su pagalba iš Prancūzijos, Izraelio ir JAV, įsteigs valstybines komisijas ištirti nusikaltimus prieš jų žmones, įvykdytiems nuo 1941 m. iki Šaltojo karo pabaigos".

Tai gali kelti klausimą: kuo dėta užsienio pagalba valstybės vidaus reikaluose? Be to, iš komisijų maišo išlindo yla: tirs tik nuo 1941-jų, o ne nuo 1940-jų metų... Atseit, komisijoms labiau rūpės išgarsintų nacių nusikaltimų tyrimas, negu "užmirštų" komunizmo nusikaltimų. Pagaliau daug pasako rašinio gale paaiškinimas, jog autorius Daniel Fata yra globalistų priedangos klubo *Council on Foreign Relations* (CFR) tyrimų skyriaus narys. CFR klubo nariai JAV vyriausybėje, ypač Valstybės Departamente, davė mums Jaltą, karo užtesimą be reikalo dvejus metus, koegzistenciją ir detentę Sovietų Sąjungai nuo žlugimo gelbėti, Pasaulio Banką ir Tarptautinį Valiutų Fondą tautinių valstybių atsiatymą kontroliuoti ir globalizaciją tautų apsisprendimui suvaržyti.

Matomai komunizmo aukos, savo Tarptautiniu kongresu, lyg teisybės lazda, bado žmonijos laisvę griaužiančių politinių termitų kupstą.

Vilius Bražėnas
Florida

Cheopso piramidė

Ši didžioji piramidė stebina mokslininkus savo matmenimis ir įvairių skaičių santykių „sutapimais“, kurių gausa negali būti tik paprastas atsitiktinumas.

Pirmą kartą piramidės aukštis – 146,95 metro su labai nedidele paklaida nurodo vidutinį Žemės atstumą iki Saulės, išreikštą milijonais kilometrų. Pagrindo kraštinė – 233,16 m. Jeigu sudėsime pagrindo perimetrą ir aukštį, gausime vieną mili-

jardinę dalį atstumo, kuri nuskrieja šviesos spindulys per valandą vakuume. Visas geometrinis Cheopso piramidės tūris – 2656567 kub. metrai – tai užšifruota mikro- ir makropasaulio vienovė. Stebina ir tai, kad piramidės paviršiaus dalių ploto santykis nurodo santykičius Žemės vandenynų ir žemynų dydžius.

Pasaulio paslaptys ir mįslės

Kviečiame visus taupyti ir skolinti iš
lietuvių įsteigto ir vadovaujamo

SCHUYLER SAVINGS BANK

24 Davis Ave.

Kearny, New Jersey 07032

Bankas švenčia 75-kerių metų sukaktį!

Pilnas ir draugiškas patarnavimas, įskaitant

• Taupymo sąskaitas, sertifikatus ir IRA

• Čekių sąskaitas - asmeniškai ir komercinės

• Paskolas - namų, namų remonto,

Home Equity ir automobilių

• ATM naują mašiną ir korteles

• Tiesioginį pinigų deponavimą

Patogios darbo valandos,

pilnai Federalinės valdžios apdraustos sąskaitos

Kalbame lietuviškai...

Mūsų telefonai: (201) 991-0001

arba skambinkite mums nemokamai:

1-888-SCHUYLER (1-888-724-8953)

Atsiųsta paminėti

PASAULIO LIETUVIS. Kovas, Nr. 3/365, 2000. Lemont, IL, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba.

GYVENIMO PALETĖ (Eilėraščiai). Petronėlė Jukonienė. Vilnius, Valdo leidykla, 1999.

FILATELISTŲ DRAUGIJOS "LIETUVA" ŽURNALAS, Nr. 1992-2 (226). Chicago, 1999.

LAIŠKAI LIETUVIAMS. Balandis Vol. LI, Nr. 4, 2000. Chicago, IL.

2000 vasarą visi keliai veda į

VILNIŲ

Pigiausios skrydžių kainos

Finnair ir kitomis oro linijomis iš

New Yorko Chicago

Floridos Clevelando

Detroito Bostono

Los Angeles ir kitų miestų

* Mašinų rezervacijos

* Viešbučiai

* 9 ir 14 dienų kelionės po Lietuvą

--- Prašykite mūsų brošiūros---

Vytis Travel

40-24 235 St.

Douglaston, NY 11363

Tel.: 718-423-6161

800-778-9847

Fax: 718-423-3979

e-MAIL: VYTTOURS@EARTHLINK.NET

web site: www.vytistours.com

Atlantic Express corp.

800 - 775 - SEND ▼ 1-888-205-8851

Garantuotas, greitas ir saugus
siuntinių pristatymas

nuo DURŲ iki DURŲ

Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 14-a darbo dienų

i LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ

ATLANTIC EXPRESS CORPORATION
JUNE PICK-UP SCHEDULE

June 2	Philadelphia, PA	11-12 noon
	Baltimore, MD	4-5 pm
June 3	Brooklyn, NY	12-1 pm
June 13	New Haven, CT	12-1 pm
	New Britain, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
June 15	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
June 16	Philadelphia, PA	11-12 noon
June 18	Brooklyn, NY	12-1 pm
June 21	Putnam, CT	1-2 pm
June 27	New Haven, CT	12-1 pm
	New Britain, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
June 29	Elizabeth, NJ	11-12 pm
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
June 30	Philadelphia, PA	11-12 noon
	Baltimore, MD	4-5 pm

For more information please call:
1-888-615-2148 or 1-888-205-8851

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$575 r.t.

One way to Vilnius \$365

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211

New York, NY 10107

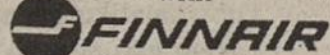
Tel.: (212) 541-5707

RigaVen Travel, Inc.

We provide complete Travel Services
VACATIONS - TOURS - CRUISESWITH PERSONAL RECOMMENDATIONS
and always competitive fares to

RIGA -- TALLIN -- VILNIUS

with

LUFTHANSA - SAS

OR OTHER CARRIERS

"Call for Details"

INESE ZAKIS

136 W. Main St., Bay Shore, NY 11706

Tel. 631-665-4455 Fax 631-665-6164

1-800-291-8311

E-mail: RigaVen@worldnet.att.net

VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127

Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

● VISŲ SIUNTĖJŲ DĖMESIUI: Tikimės, kad visi mūsų siuntėjai jau yra gavę paštą naujus siuntinių surinkimo tvarkaraščius. Kaip ir pernai, siuntinių surinkimo datos yra sudarytos visiems 2000 metams, papildomo datų siuntimo paštu rudenį nebus. Jeigu jūsų adresas pasikeitė ir negavote naujo tvarkaraščio ar norėtumėte gauti papildomų tvarkaraščio kopijų, prašome kreiptis į "Vilties" įstaigą. Siuntinių surinkimo ir konteinerių datos bus taip pat skelbiamos "Darbininko" laikraštyje.

● Labdaros siuntiniai per GIFT OF HOPE programą

● Perkraustymo į Lietuvą paslaugos

● Pinigų persiuntimas į Lietuvą

● Pigios telefono paslaugos

● Telefono kortelės skambinti į Lietuvą

● Siuntinių persiuntimas iš Lietuvos į Ameriką (tik didesniais kiekiais)

● Perkraustymas iš Lietuvos į Ameriką

● Komercinės siuntos iš Lietuvos į Ameriką

KVIEČIAME

Š. m. birželio 4 d., 3:00 val. popiet So. Bostono Lietuvių Piliiečių Draugijos klubo trečio aukšto salėje įvyks
Petro Viščinio,
41-nerius metus vedusio "Laisvės Varpo" radijo programos,
PAGERBIMAS
Programos meninę dalį atliks Bostono vyrų sekstetas.
Stalus galima rezervuoti skambinant Algiiui Skabeikiui,
tel. 617-268-9058 arba Kazimierui Bačanskui, tel. 617-282-7755.
Įėjimo auka - 15.00 dol.
Pagerbimą organizuoja ir visus atsilankyti kviečia
Bostono ir Broctono organizacijos

Trečiasis Baltijos šalių Vyskupų Konferencijų susitikimas

(atkelta iš Ipsl.)

Respublikos, reguliuojančios katalikų, tarnaujančių kariuomenėje, sielovados klausimus, bendradarbiavimą tarp valstybės ir bažnyčios švietimo ir kultūros srityje, bei Bažnyčios juridinę padėtį. Drauge buvo paminėti ir sunkumai, esantys šioje srityje, ypač kai kurie įstatymai, pakankamai tiksliai neapibrėžiantys Bažnyčios veiklos galimybių. Latvijos vyskupo vardu šiuo klausimu kalbėjo Rygos arkivyskupas Janis Pujats. Jis pasidžiaugė, kad Latvijos įstatymai leidžia besąlygiškai atgauti turėtą nuosavybę. Šis materialinis pagrindas suteikia daugiau galimybių, vystant sielovadinę veiklą. Rygos arkivyskupas taip pat paminėjo, kad svarstant santykių tarp valstybės ir Bažnyčios klausimus, Latvijoje aktyviai bendradarbiauja visos tradicinės konfesijos. Savo patyrimu apie katalikiškų mokyklų veiklą Latvijoje pasidalijo Liepojos vyskupas Arvaldis Andrejs Brumanis ir Rezeknės-Agluonos vyskupas Janis Bulis.

Apie jubiliejinis renginius Lietuvoje kalbėjo Lietuvos Vyskupų Konferencijos 2000 metų Didžiojo Kristaus gimimo jubiliejaus komiteto pirmininkas Vilniaus arkivyskupas Audrys

Bačkis. Jis papasakojo svečiams apie Lietuvoje jau įvykusius ir planuojamus jubiliejinis renginius, išreikšdamas viltį, kad šie jubiliejiniai metų susitikimai padės glaudžiau suburti tikinčiuosius ir visus geros valios žmones. Rygos arkivyskupas Janis Pujats atsakydamas papasakojo, kad Latvijoje tokių didelių renginių, kaip Lietuvoje nerengiama, tačiau tai savaime suprantama, nes katalikai šioje šalyje nėra dauguma. Ypač Rygos arkivyskupas džiaugėsi bendromis pamaldomis, kai jubiliejaus atidaryme ir kitomis progomis dalyvauja visų didžiųjų Latvijos konfesijų nariai. Tokie minėjimai tampa tikra švente visiems žmonėms. Šiuo metu Latvijos katalikai stato dešimt naujų bažnyčių. Jos ateičiai liks didžiojo Jubiliejaus atminimu. Kovo mėnesį buvo pašventinta pirmoji bažnyčia Aizkraulėje, kuri tapo ir jubiliejinė bažnyčia.

Gegužės 17 dieną vyskupai tiksliau aptars bendros veiklos galimybes, taip pat dalyvavimą dar laukiančiuose jubiliejinuose renginiuose.

Kitą Baltijos šalių Vyskupų Konferencijų susitikimą numatoma surengti 2001 metais Taline.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretoriatas

Vilniuje vėl eilės prie JAV ambasados

Prie JAV ambasados Vilniuje kiekvieną dieną nusidriekia ilga eilė žmonių, pageidaujančių gauti įvažiavimo į JAV vizas. Sąrašas žmonių, pakviestų pokalbiui su ambasados darbuotojais, sudarytas iki gruodžio mėnesio. Pasak JAV ambasados pareigūno, šiemet gaunama beveik dvigubai daugiau prašymų suteikti vizą nei prieš metus. Per savaitę ambasada priima per 600 žmonių. Artėjant vasarai, visuomet padaugėja norinčių nuvykti į JAV. Šiuo metu konsulinis skyrius, kviesdamas į apklausą, pirma kviečia studentus, ketinančius vykti pagal programą "Dirbk ir studijuok". Dėl to, norintys gauti tu-

ristines vizas turi ilgiau palaukti eilėje. Manoma, kad maždaug trečdalis atvykusių į JAV pasilieka ten nelegaliai ilgam laikui. Iš 600 kas savaitę gaunamų prašymų suteikti vizą JAV ambasada atmeta maždaug trečdalį. Kadangi trečdalis laimingųjų lieka JAV, galima spėti, jog dabar kas savaitę JAV vizas gauna maždaug 120 būsinių nelegalių. Jei norinčių patekti į JAV nesumažės, per metus į šią šalį iš Lietuvos gali emigruoti apie 5-6 tūkst. žmonių. Tikslų duomenų apie išvykusius Lietuvos piliečius nėra. Tai turėtų paaiškėti po visuotinio gyventojų surašymo, kuris vyks kitų metų rudenį. **Lietuvos rytas**

Kaune paminėtos Birutininkų draugijos įkūrimo ir atkūrimo sukaktys

(atkelta iš Ipsl.)

garbės nariais - A. Ambraziejūtė-Steponaitienė, gen. V. Nagys-Nagevičius, plk. T. Daukantas.

1940 m. vasarą, Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, Vidaus reikalų ministerijos rugpjūčio 20 d. nutarimu, draugijos veikla buvo uždrausta. Dalis jos narių atsikėrė Sibiro tremtyje, kalėjimuose, lageriuose, dalis pasitraukė į Vakarus.

1951 m. spalio mėnesį Chicagoje buvo atkurta draugijos veikla išivijoje. Pirmajame posėdyje išrinkta valdyba, jos pirmininke tapo Sofija Oželienė. Moterys pasiryžo puoselėti lietuviškas tradicijas ir dirbti vadovaujantis prieškarinio Lietuvos birutininkų draugijos įstatais. Augo draugijos gretos. Jos skyriai veikė Chicagoje, Clevelande, Detroito, Los Angeles, New Yorke. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštienės Birutės karininkų šeimų moterų draugijos veikla buvo nukreipta į vieną tikslą - Lietuvos laisvę.

Ženklų pėdsaką Nepriklausomoje Lietuvoje paliko draugija, negandos metais netekusi labai daug savo narių, bet išlikusi gyva. 1990 m. kovo 25 d. nedidelė grupelė birutininkų šv. Mišių metu meldėsi Vytauto bažnyčioje už visame pasaulyje išblaškytas Lietuvos birutietes. Tada buvo paminėtos draugijos įkūrimo 65-osios metinės. Tų pačių metų birželio 12 d. susirinkime, kuriame dalyvavo 33 narės, išrinkta valdyba, kuri įgaliota parengti draugijos įstatus ir įteisinti jos veiklą. Tuomet draugijos pirmininkės pareigos buvo pavestos G. Narvydienei, pavaduotojos - R. Dapkienėi. Pastarosios dėka atkurta ir pašventinta draugijos vėliava. Pradžioje moterys, neturėjusios

patalpų, rinkdavosi jaunuolių nuo sovietinės armijos štabe, kuriame tuo metu dirbo draugijos narė Vaidilutė Bartkutė-Krupenkoviene. Vėliau birutietės glaudėsi Kauno m. savivaldybėje, savanorių štabe.

1991 m. lapkričio 12 d. įregistruoti draugijos įstatai ir įteisinga draugija.

1992 m. balandžio 4 d. susirinkime draugijos pirmininke išrinkta Elena Adomavičienė, sekretore Edita Zaborskytė-Almonaitienė, išdininke Asta Reklaitytė. 1998 m. sausio 17 d. valdybos pirmininke tapo E. Zaborskytė-Almonaitienė, pavaduotojomis - A. Reklaitytė ir Ona Stašaitienė, sekretore - išdininke A. Dusevičienė.

Per dešimt veiklos metų birutietės aktyviai reikšėsi įvairiuose renginiuose, susijusiuose su Lietuvos valstybingumo atkūrimu. Tai ir Nežinomojo kario perlaidojimas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje, draugijos skyriaus Vilniauje atkūrimas, dalyvavimas televizijos ir radiojo laidoose "Švėtimo skausmo nebūna", "Ievos sodai", Lietuvos moterų lygos renginiai, 1994 m. pradžioje kunigaikštienės Birutės garbei sukurta spektaklis "Tegul rusena ugnis šventoji", turėjęs didelį pasisekimą kariniuose daliniuose, mokyklose, Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos renginiuose. Šį spektaklį režisavo Ona Stašaitienė. Nepamirštami pasirodymai kartu su Alvydos Česienės vadovaujamu vaikų etnografiniu ansambliu Palangoje, prie Birutės kalno, amerikiečių karo laive ir kitur. Visuomet viena iš gražiausių ir prasmingiausių minimų švenčių yra Birutės diena ir Karių motinų pagerbimo diena. Rengiamos ekskursijos ne tik Lietuvoje, bet ir už-

sienyje - Lietuvos karių kapai Seinuose, Žalgirio mūšio laukas, Krokuva, Maironio tėviškė, Panemunės pilys. Nemaža pastangų dedama dėl Birutietėjų seklyčios atkūrimo.

Dėkojo daugeliui karinių organizacijų vadovų už nuoširdų bendradarbiavimą ir pagalbą, jų tarpe Karininkų ramovės vadovui, Seniūnų tarybos pirmininkui kpt. Gediminui Reutui.

Birutietėjų vadovė geru žodžiu prisiminė savo pirmtakę šviesios atminties anos kartos birutietę Elną Adomavičienę, dimisijos mjr. Juozą Malijonį.

Karininkų ramovėje, minint dvi gražias draugijos įkūrimo ir atkūrimo sukaktis, uždegtas aukskūras, skambinta kanklių muzika, iškilmingai įnešta LDK Birutės draugijos vėliava, sugiedotas Lietuvos himnas, pritariant Karinių oro pajėgų pučiamųjų orkestrui, atlikta daina apie Birutę (dar taip vadinamas "Birutės himnas"). Beveik tris valandas trukusiame sukaktuviniame minėjime gražūs sveikinimo žodžiai ir nuoširdūs linkėjimai buvo tariami Kauno birutietėms. Kalbas sakė, gėles ir dovanas teikė uniformuoti karininkai ir jų žmonos, Kauno apskritys viršininko administracijos, 1941 m. birželio 23 d. sukilėlių sąjungos, politinių ir visuomeninių organizacijų atstovai. Kauno skyriaus birutietės sveikino Lietuvos kariuomenės vadas, brigados generolas Jonas Kronkaitis, krašto apsaugos viceministras Edmundas Simanaitis, Lietuvos karo kapelionas mjr. Alfonsas Bulotas, Lietuvos šaulių sąjungos vadas plk. Jonas Gečas, partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vanago duklė Auksė Ramanauskaitė-Skukauskienė, Sausio 13-ąją žuvusio Tito Masiulo mama

Krivickienė ir kt. Buvo perskaitytas tai progai atsiųstas Seimo Pirmininko prof. Vytauto Landsbergio sveikinimas.

Naujoms Birutės draugijos narėms, jų tarpe ir šventėje dalyvavusiai gen. Jono Kronkaičio žmonai poniai Rūtai buvo įteiktas draugijos Kauno skyriaus pažymėjimai. Po vykusio renginio birutietėjų seklyčia papuošė ne tik Lietuvos kariuomenės arsenalo iš Linkaičių (Radviliškio rajonas) dovanotas paveikslas "Birutės susitikimas su Kęstučiu prie Baltijos jūros", bet ir šiai moterų draugijai sugrąžintas ir padovanotas originalus dailininkės Danutės Tarabildienės paveikslas apie motinystę. Šį 1939 m. Paryžiuje tapytą paveikslą sovietinės okupacijos metais išsaugojo 1938 - 1940 m. Lietuvos karininkų ramovės šeimininku dirbęs Jokūbas Dagys. Renginyje istorinę relikviją birutietėms įteikė jo sūnus, dabartinis Karininkų ramovės administratorius dimisijos kpt. Aleksandras Dagys. Pasak jo, pagal tarpukario Lietuvos terminą, birutininkėms buvo įteiktas ir aukso Atminimo medalis, kurį padovanojo Kauno igulos viršininkas, Lietuvos karinių oro pajėgų vadas plk. Zenonas Vegelevičius. Ramovėje keletą dainų birutietės paskyrė Lietuvos operos ir baleto teatro solistai Birutė Almonaitytė ir Vincentas Kuprys. Pastarasis padainavo fragmentą iš operos "Birutė". Dainavo Kauno valstybinio choro solistas Andrius Kalpokas, Vytauto bažnyčios kamerinis choras, vadovaujamas Rolando Daugėlos, tautinės kultūros centro folkloro ansamblis "Ratilėlis", vadovaujamas Alvydos Česienės. Skambino 1-osios muzikos mokyklos kanklių ansamblis "Upokšnis". Karininkų ramovėje vaizdų stalą palaimino Lietuvos kariuomenės kapelionas mjr. A. Bulotas.

Pranas Abelkis

Baltarusijos tautinės organizacijos lanko Ameriką

Baltarusijos tautinių organizacijų atstovai su lietuviais New Yorke (iš k. į deš.): JAV State departamento palydovas (pavardė nežinoma), totorių bendruomenės atstovas prof. I. Kanapatsky, ukrainiečių - prof. V. Logvin, lenkų - T. Gavin, lietuvių - V. Tarnauskaitė, P. Gvildys, K. Miklas, žydų - L. Levin, gen. konsulas dr. R. Morkvėnas ir R. Kezys

Balandžio mėnesį, tris savaites JAV valstybės departamentu kvietimu Amerikoje viešėjo Baltarusijos penkių tautybių organizacijų vadovų delegacija, kurią sudarė Baltarusijos lenkų bendruomenės pirmininkas Tadeush F. Gavin iš Gardino, Minsko totorių-musulmonų bendruomenės pirmininkas prof. Ibragim B. Kanapatsky, žydų bendruomenės pirmininkas Leonid M. Levin, ukrainiečių kultūros centro pirmininkė prof. Valentina P. Logvin ir Minsko lietuvių kultūros centro direktorė, Baltarusijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Virginija A. Tarnauskaitė.

Šios delegacijos tikslas - supažinti su tautinių mažumų veikla, jų civilinėmis teisėmis, su multi-etninės demokratijos iš-

sivystymu JAV-se, nepaisant politinių ar religinių pažiūrų, ir visa tai išgirsti tiesiog iš tautinių mažumų atstovų, esančių čia.

Balandžio 27 ir 28 dienomis delegacija lankėsi New Yorke ir čia susitiko su ją dominančiom tautybėm. Balandžio 28-jį skirta susitikimui su lietuviais. Jis įvyko Lietuvos generalinio konsulato patalpose. Pokalbyje, kuriam vadovavo gen. Konsulas dr. Rimantas Morkvėnas, dalyvavo Lietuvių žurnalistų sąjungos pirm. Kęstutis K. Miklas, lietuviškosios "Laisvės Žiburio" radijo programos vadovas Romas Kezys ir New Yorke lietuvių "Atletų" klubos pirm. Pranas Gvildys. Buvo kalbėta apie lietuvių imigraciją ir šį kraštą įvairiais laikotarpiais nuo vidurio 19-to šimtmečio iki šios die-

nos, apie lietuvių telkinius, jų organizacijos veiklą, ypač labai išsiplėtusią, atvykus lietuvių

bangai tuoj po II-jo Pasaulinio karo. Taip pat apie lietuvių, lietuvių kalbos bei lietuviškų tradicijų išlaikymą bei centralizuotą veiklą, įtaigojant JAV prezidentą, senatą, kongresą ir Jungtines Tautas Lietuvos nepriklausomybės atstatymo reikalu. Šiandieninė veikla pakrypo kita linkme - daugiausia dėmesio skiriama atsisatančios Lietuvos materialinei paramai, jos švietimui ir jaunimo auklėjimui stipendijų ir įvairių kursų pagalba.

Visas pokalbis vyko lietuvių kalba, delegacijos atstovai V. Tarnauskaitė viską labai tiksliai verčiant į rusų kalbą. Baltarusijos delegacija labai domėjosi apie čia turimą pilną, be jokių suvaržymų organizacijų veiklos laisvę, kuo Baltarusija negali pasigirti - valdžia viską prižiūri ir kontroliuoja. Domėjosi ir nutautėjimo problema. Ją imponavo ir visiškai pilna spaudos laisvė visom tautybėm šiame krašte. Delegacija dėkojo už galimybę susitikti su Amerikos lietuviais ir išgirsti labai daug vertingos informacijos. **(kkm)**

Tėvo Dieną Father's Day

birželio 18 d.

Lietuvių Pranciškonų vienuolyno koplyčioje, 361 Highland Blvd., Brooklyn, NY, bus aukojamos šv. Mišios už visus gyvus ir mirusius tėvus.

Maloniai kviečiame prisiminti savo gyvus ir mirusius tėvus, įjungiant juos į šias bendras šv. Mišias.

Tėvo vardas.....

Gyvas..... Miręs.....

Aukoju \$

Vardas ir pavardė.....

Adresas.....

Gražinkite

Franciscan Fathers, 361 Highland Blvd.,
Brooklyn, NY 11207

Š. m. birželio 1 dieną suėjo vieneri metai nuo

A. † A.

PETRO SANDANAVIČIAUS

staigios mirties. Menininkas, solistas, draugas, nuoširdus krikščionis ir lietuvis, mūsų mielas brolis per anksti paliko mus, sulaukęs vos 47 metų amžiaus. Kasdien jaučiame tuštumą savo širdyse be jo. Metinių proga šv. Mišios bus atlaikytos Apreiškimo bažnyčioje Brooklyne sekmadienį, birželio 11 dieną, 10 val. ryto. Atvykite prisiminti Petrą ir pasimelsti už jo sielą.

Seserys: Irena Merlino ir
Marytė Newsom su šeimomis

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: Darbininka@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Tėvo Dieną, birželio 18 d., Pranciškonų koplyčioje, 361 Highland Blvd., Brooklyn, NY, 11207, bus aukojamos šv. Mišios už gyvus ir mirusius tėvus. Kas norėtų įjungti savo gyvą ar mirusį tėvą į šias bendras maldas, prašomi pasinaudoti atkarpėle, kuri yra šio "Darbininko" numerio 7-to pusl. apačioje.

Popiežiaus Jono Pauliaus II gimtadienio proga š. m. gegužės 18 d. 6 val. vak. Vilniaus arkikatedroje buvo aukojamos šv. Mišios, prašant šv. Tėvui Dievo palaimos. Tą pačią dieną 2 val. popiet Lietuvos Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje Vilniuje įvyko Jubiliejinės popiežiaus Jono Pauliaus II 80-ojo gimtadienio paminėjimui skirtos parodos atidarymas. Atidaryme tarp kitų dalyvavo ir arkivyskupas A. Bačkis. Paroda vyks iki š. m. birželio 8 d. **Jungtinės Tautos** New Yorke tą pačią dieną irgi paminėjo šv. Tėvo 80-tąjį gimtadienį. Žiūr. aprašymą šio "Darbininko" numerio pirmame puslapyje.

Apreiškimo parapijos žinios

Lietuviškos mišios aukojamos sekmadieniais 10 val. ryto.

Kun. Petras Smilgys, šiuo metu studijuojantis Romoje, atvyksta į Apreiškimo parapiją liepos 1 d. ir čia išbus iki rugp. 15 d.

Už Petrą Sandanavičių, mirusį 1999 m. birželio 1 dieną, mirties metinių progą mišios bus aukojamos birželio 11 d., sekmadienį, 10 val. ryto. Seserys Irena Merlino ir Marytė Newsom ir jų šeimos kviečia prisiminti Petrą ir pasimelsti už jo sielą. Žiūr. mirties pranešimą 7-tame pusl.

LAISVĖS ŽIBURYS PRANEŠA:

Noriu pranešti apie reikšmingus pokyčius **Laisvės Žiburio** radijo laidose. Šią radijo stotį dabartiniai savininkai pardavė kitakalbams. Naujieji savininkai uždaro visas per šią stotį parduodamas laidas, įskaitant ir Laisvės Žiburio. laidą. Ir ta operacija gali įvykti labai greitai - gal net liepos mėn. pradžioje. Taigi, Laisvės Žiburys, lančės Jūsų namus 35 metus sekmadienio rytais, iš šios stoties dingsta. Bet tai nereiškia, kad Laisvės Žiburys užsidaro. Šiuo metu daieromės į kitas radijo stotis, kurios atitiktų mūsų reikalavimus ir kurios finansiskai būtų įkandamos. Bus, žinoma, kita radijo stotis ir kitas laikas. Tikiuosi, kad gausime stipresnę stotį, kuri bus girdima platesniu ruožu New Yorko, New Jersey ir Connecticut vietovėse. Kai tik sutartis bus pasirašyta, painformuosime per Laisvės Žiburį ir "Darbininkę".

Kreipiuosi į šios apylinkės lietuvių prašydamas talkos. Jei kas žino ar turi ryšų su kokia nors radijo stotimi, kuri priimtų lietuviškas laidas ir mums būtų primtina, prašau kuo greičiau man pranešti. Taip pat prašau kuo daugiau žmonių atsiliepti, kurią savaitės dieną ir kurią valandą būtų patogiausia klausytis Laisvės Žiburio laidų. Stengisiusi daugumos pageidavimus patenkinti. Prašome skambinti, rašyti ar asmeniškai užvažiuoti: 217-25 54 Ave., Bayside, NY, 11364. Tel. 718 229-9134. E-mail: laisvesziburys@aol.com FAX: 718-423-3979.

Romas Kezys

Daugiau New Yorko žinių yra 7-tame puslapyje.

Viešpaties Atsimainymo parapijos žinios

Išpažintys yra klausomos kiekvieną šeštadienį nuo 4 iki 4:45 val. pp. Išpažinti galima atlikti lietuvių arba anglų kalbomis.

Sekminių diena, birželio 11 d., septyni suaugusieji priims Su-tvirtinimo sakramenta.

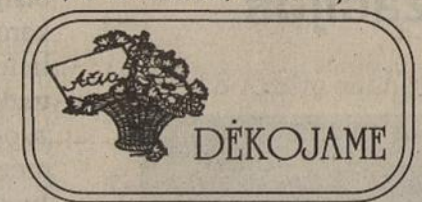
Antrąjį ir ketvirtąjį mėnesio trečiadienį visi lektoriai renkasi parapijos salėje padiskutuoti sekančių dviejų savaitių skaitinius ir evangelijas.

Lietuvos Vyčių 110 kuopos susirinkimas įvyko sekmadienį, gegužės 28 d., tuojau po 11:30 val. mišių parapijos salėje. Vyčiai taip pat dalyvavo Memorial Day parade tą pačią dieną.

Pirmąją komuniją gegužės 21 d. priėmė CCD klasės 11 mokinių. Sveikiname vaikučius ir jų tėvelius.

Per Šeštines, birželio 1 d., 2 val. popiet įvyko iškilminga dedikacija - buv. Perry Ave. gatvės pakeitimas į "Msgr. Frank Bulovas Ave.". Dalyvavo vyskupas Th. Daily, įvairūs miesto pareigūnai ir daug parapijiečių. Tai didelė garbė lietuviams, kad New Yorke viena gatvė pavadinta lietuviu pavarde.

Diskoteka, rengiama NY Lietuvių Atletų Klubu, įvyks penktadienį, birželio 9 d. Kultūros Židinio apatinėje salėje. Pradžia 8 v.v. Bus atšvestos NY LA Klubu pergalės ŠALFASS pirmenybėse Baltimore, MD, ir Hamilton, Kanadoje.

Petronelė Staniškis, Baltimore, MD, šiemet padidino savo paramą "Darbininkui", apmokėdama prenumeratą su 100 dol. čekiu. *Nuoširdžiai dėkojame už dosnų mūsų spaudos stiprinimą.*

Vitalius Sirusas, Garrison, NY, šiemet ir vėl, kaip kasmet, apmokėjo "Darbininko" prenumeratą su 100 dol. čekiu ir tuo dosniai parėmė mūsų spaudos leidimą. *Nuoširdžiai dėkojame už nuolatine dosnią paramą.*

Lietuvių Bendruomenės New Yorko Apygardos metinis susirinkimas

p. palys

Susirinkimas įvyko gegužės mėn. 21 d., Kultūros Židinio mažojoje salėje. Susirinkimą atidarė apygardos pirmininkas Kęstutis Bileris. Invokaciją sukalbėjo Viešpaties Atsimainymo parapijos Maspeth, NY, vikaras kun. Vytautas Volertas: "Dieve, šian dieną čia mes susirinkome aptarti tolimesnę LB New Yorko Apygardos veiklą. Prašom Tave apšviesti mūsų protus, kad galėtume išsamiai aptarti dabartinius ir tolimesnius mūsų rūpesčius, liečiančius Lietuvos gerbūvį. Todel mes čia susirinkusieji viltin-gai keliame į Tave savo žvilgsnius ir prašome palaiminti šią Bendruomenę. Duok jai jėgų, kad Tavo įkvėpimo vedami, visi bendrai žengtume kupini Tavosios meilės".

Tylos minute pagerbus mirusiuosius Bendruomenės narius, sveikinimo žodį tarė LR generalinis konsulas New Yorke dr. Rimantas Morkvėnas: "Man malonu dalyvauti šiame susirinkime, nors ir žinau, - kalbėjo dr. R. Morkvėnas, - kad daugelio dalykų, Bendruomenės povandeninių srovių ir reiškinų aš dar nesuprantu, bet mokausi suprasti. Norėčiau tik pabrėžti, kad pats Jūsų čia, Amerikoje, buvimas yra be galo svarbus priedas tam kraštui, kuris sunkiai stojasi ant kojų - Lietuvos valstybei, kuriai dar tesuėjo tik 10 metų nuo nepriklausomybės atstatymo. Jai reikia labai daug galingų užtarėjų ir, be abejo, JAV yra galingiausia valstybė pasaulyje. Jūs, kaip Amerikos piliečiai, darėt ir darot labai daug..." Prisiminęs naujai iš Lietuvos atvykusiuosius pasidžiaugė, kad jungtis tarp jų ir seniau čia gyvenančių jau vystosi, nors ir pamažu. Dr. R. Morkvėnas savo žodį baigė linkėjimais: "Aš linkiu Jums sėkmės šio susirinkimo metu, o dar labiau - sėkmingo, kad ir nelengvo organizacinio darbo ateičiai".

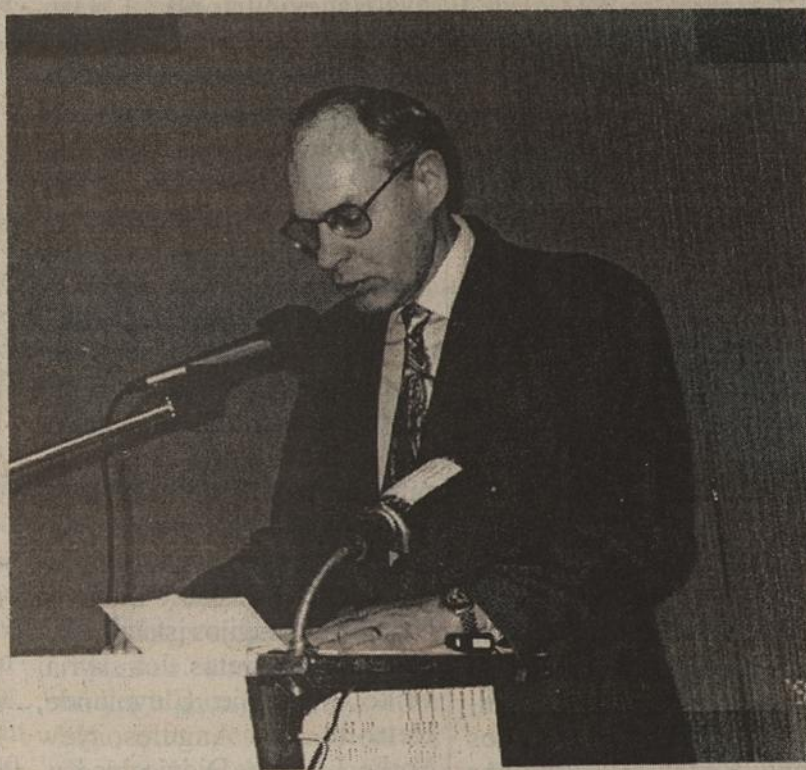
Malvinai Klivečkienei, Apygardos sekretorei, perskačius praėjusio susirinkimo protokola, sekė Apygardos pirmininko Kęstutis Bilerio pranešimas, iš kurio paaiškėjo, kad buvę suorganizuoti Baisiojo Birželio ir Vinco Kudirkos 100-jo gimtadienio suaktyvės minėjimai; vadovauta Vasario 16-tosios minėjimui; dalyvauta: Aviacijos šventėje Bennets Field, Brooklyne, kur buvusi parengta Dariaus ir Girėno parodėlė; gen. konsulo dr. Petro Anuso atsisveikinime; susitikime su LR Užsienio reikalų ministru Algirdu Saudargu ir su Lietuvos centro Gudijoje pirmininke Virginija Tarnauskaite.

Manhattan apylinkėi savo atstovo neatsiuntus, pranešimo nebuvo. Nedžiuginantį pranešimą padarė Buchwick apylinkės pirmininkas Tėv. Pranciškus Giedgaudas, OFM. Apylinkė, dėl labai sumažėjusio narių skaičiaus, buvo uždaryta, o likusieji nariai įsijungė į Brooklyn/Queens apylinkę. Pateikė trumpą Bushwick apylinkės istoriją. Bushwick apylinkė buvusi įkurta pačioje Lietuvių Bendruomenės kūrimosi pradžioje. Jos branduolį sudarė 16 pranciškonų, atsikėlusių į Brooklyną. Apylinkėi priklausė ir pranciškonų įstaigose dirbę tarnautojai ir jų šeimos. Pranciškonų spaudos centras buvo išvystęs kultūrinę tvirtovę su spaustuve, "Darbininko" savaitraščiu ir kt. Vienas iš uždavinių buvęs išvystyti spaudos kovą prieš tuo laiku Maskvos remiamą Brooklyne leidžiamą lietuvišką laikraštį "Laisvė". Tėv. Pr. Giedgaudui, kaip jis pats sako, esant "amžinu Bushwick apylinkės pirmininku", kildavęs klausimas, ar pranciškonų kultūrinę veiklą galima laikyti ir Lietuvių Bendruomenės veikla, nes lietuviai pranciškonai, kaip organizacija, yra ir Lietuvių Bendruomenė. Tą jo abejonę išskleidė visų centrinių LB vadai patvirtindami, kad ta veikla tikrai esanti visos Bendruomenės veikla. "Taigi, - kalbėjo Tėv. Pr. Giedgaudas, - jeigu Bushwick apylinkėje pranciškonų veiklą galima vadinti ir LB-nės veikla, tai ateityje, rašant LB-nės istoriją, New Yorko Apygarda bus padariusi didelį įnašą į Lietuvos laisvinimo darbą ir išėivijos kultūrinį ir dvasinį auklėjimą. O mes, pranciškonai, irgi tuo didžiuojamės".

Savo pranešime Tėv. Pr. Giedgaudas prisiminė ir itin jautrią Kultūros Židinio padėtį. Kasininkui Algiiui Kulpai susirinkime nedalyvavus, kasos pranešimą padarė K. Bileris. 1999 - 2000 metų bėgyje pajamų turėta 13,589 dol., išlaidų - 13,904 dol.

Problema atsirado priartėjus prie rinkimų klausimo. Dabartinio pirmininko K. Bilerio kadencijai pasibaigus, ir jam nesutikus toliau kandidatuoti, reikėjo išrinkti naują pirmininką. Neatsiradus tam postui užimti kito kandidato, Bileris sutiko laikinai pasilikti pirmininko pareigose su sąlyga, kad iki rugsėjo 1 d. būtų surastas kitas kandidatas. Kandidatams surasti sudaryta komisija, į kurią įeina: Vida Jankauskienė, Irena Kilienė ir Renata Alinskienė. Vida Jankauskienė iškėlė renginių kalendoriaus sudarymo klausimą. Tą klausimą svarstyti pavesta valdybos posėdžiuiose.

Susirinkime dalyvavo 30 asmenų. Jis užbaigtas sugiedojus Tautos himną.

Kalba NY LB Apygardos pirm. Kęstutis Bileris
A. Žumbakienės nuotrauka

Prisidėta organizuojant Virginijaus Barkausko koncertą. Su-ruoštas solistų Vladimiro Prudnikovo, sol. Juditos Leitaitės ir pianistės-akompaniatorės Nijolės Ralytės koncertas ir kt.

Great Neck apylinkės pranešimą padarė pirmininkė Irena Vilgalienė. Dalyvauta apygardos posėdžiuiose ir renginiuose. Apylinkė surengusi gegužinę ir dvi vakarones: vieną su rašytoju iš Lietuvos Tomu Sakalausku ir antrą - su rašytoju Paulium Jurkum. Pigininiai paremė: Kazlų Rūdos, Marijampolės ir Kulų mokyklas, Šv. Aloyziaus bažnyčia, Tautos Fondą, BALFą, Vasario 16-tos gimnaziją, NY Maironio šeštadieninę mokyklą, Almos fondą, LAC Endowment Fund, "Pasaulio lietuvių", "Tėviškes žiburius" ir NY tautinių šokių grupę, viso tai paramai skyrė apie 3,000 dol.

Brooklyn/Queens apylinkės pranešimą skaitė pirmininkė Ramutė Česnavičienė. Kadangi pranešimas buvo tas pats, kaip ir metiniame apylinkės susirinkime, įvykusiame gegužės 7 d., ir jis buvo aprašytas "Darbininko" 20-me numeryje, jo čia nekartosiu.

"Versmės" apylinkės pirm. Donatas Stančiauskas ir susirinkimą negalėjo atvykti, tad jo pranešimą skaitė vicepirm. Žilvinas Bublīs. Apylinkė surengusi 3 koncertus: Aldonos Statulevičiūtės ir Onutės Valiukevičiūtės; ansamblio "Naktinės personos"; dainininko Ovidijaus Vyšniausko. Taip pat surengė Halloween balių. Planuoja suorganizuoti diskoteką ir vasaros metu gegužinę Rockaway pajūryje.

Manhattan apylinkėi savo atstovo neatsiuntus, pranešimo nebuvo.

Savo pranešime Tėv. Pr. Giedgaudas prisiminė ir itin jautrią Kultūros Židinio padėtį. Kasininkui Algiiui Kulpai susirinkime nedalyvavus, kasos pranešimą padarė K. Bileris. 1999 - 2000 metų bėgyje pajamų turėta 13,589 dol., išlaidų - 13,904 dol.

Problema atsirado priartėjus prie rinkimų klausimo. Dabartinio pirmininko K. Bilerio kadencijai pasibaigus, ir jam nesutikus toliau kandidatuoti, reikėjo išrinkti naują pirmininką. Neatsiradus tam postui užimti kito kandidato, Bileris sutiko laikinai pasilikti pirmininko pareigose su sąlyga, kad iki rugsėjo 1 d. būtų surastas kitas kandidatas. Kandidatams surasti sudaryta komisija, į kurią įeina: Vida Jankauskienė, Irena Kilienė ir Renata Alinskienė. Vida Jankauskienė iškėlė renginių kalendoriaus sudarymo klausimą. Tą klausimą svarstyti pavesta valdybos posėdžiuiose.

Susirinkime dalyvavo 30 asmenų. Jis užbaigtas sugiedojus Tautos himną.

SKELBIMAI

Tik 33 centai už minutę skambinant į Lietuvą; 8,9 cento - JAV. Pigu. Patrauklu. Patikima. Jokių mėnesinių mokesčių. Tarptautinė telefono bendrovė IE COM aptarnauja lietuvių nuo 1983 metų. Teiraukitės lietuviškai 708-386-0556. (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel. (516) 377-1401. (sk.)

Lietuvis, lauko priežiūros darbu (landscaping - maintenance) bendrovės savininkas Washington, DC, ieško dviejų darbininkų, kurie galėtų atlikti lauko priežiūros darbus. Pradinis mokestis \$6.00 į val. ir viršvalandžiai. Reikalingas darbo leidimas. Suteikiamas pigus butas - 130 dol. mėnesiui. Tel. (202) 244-2373.

Butai pensininkams, modernūs, erdvūs, savarankiškai tvarkytis, gražioje aplinkoje, Marijos Nekalto Prasidėjimo seserų priežiūroje. Pasinaudokite šia proga, kreipkitės: Villa Maria, P. O. Box 155, Thompson, CT 06277.

"Neringos" stovykla Marlboro, Vermont, ieško šeiminių dirbti stovykloje liepos ir rugpjūčio mėnesiais. Turi turėti leidimą dirbti Amerikoje. Darbas atlyginamas gyvenvietė ir maistu vasarai ir savaitine alga. Skambinti Danai Grajauskaitei: (617) 923-4583. (sk.)

Parduodami gražūs kapšiški tautiniai rūbai. Kreiptis į Iną Nenortienę, skambinant tel. (617) 825-1832. (sk.)

LIETUVOS STUDENTŲ CENTRAS

patikimai ir garantuoti

** keičia vizas J1, B1 - B2 į F1 arba L1;
** padeda gauti Social Security su leidimu dirbti;
** ruošia visus pakvietimo dokumentus;

** K-1 & K-2 vizos iš Lietuvos.
Dėl papildomų informacijų teiraukitės telefonu nuo 1 val. p.p. **212-725-8807.** (sk.)

"LIETUVOS AIDAS" - Vilniuje leidžiamas patriotinės minties ir plačios informacijos dienraštis, siunčijamas oro paštu kas savaitę po 5 numerius viename voke, skaitytoja pasiekia per 7 dienas. Išaugus pašto ir leidybos išlaidoms, "Lietuvos aidas" metinė prenumerata JAV kainuoja: metams - 360 dol.; pusę metų - 180 dol. Čekiai rašomi "Lietuvos aidas" vardu ir siunčiami: "Lietuvos aidas", Maironio 1, Vilnius 2710, Lithuania. Tel. 011-370-2-610-544, Fax 011-370-2-224-876.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojos:

Elena Jasaitis St. Petersburg, FL - 10 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers
361 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

Pažymėkite, kad tai Jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

VILTIES siuntinių agentūra praneša, kad į Brooklyną Vilties atstovai atvyks š. m. birželio 17 d., šeštadienį, ir nuo 2:30 iki 5:30 val. p.p. priims siuntinius Kultūros Židinio kieme, buv. spaustuves patalpose. Brooklyne mūsų atstovas yra Alg. Jankauskas, tel. (718) 849-2260. Susitarus paims siuntinius iš namų.

Atlantic Express Corp., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, vėl priims siuntinius birželio 3 d., nuo 12 iki 1 val. p.p. Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų skambinkite tel. 1-888-205-8851.

New Jersey Tautinių Šokių grupė "Liepsna" pasirodys Lietuvių Festivalyje Elizabeth, NJ, sekmadienį, birželio 4 d. Pirmoje eilėje: Linda Liaukus, Monika Murauskas, Lina Melinis; antroje eil.: Bert Sadonis, Paulius Murauskas, Kovas Juska, Rimgaudas Radzevicius, Aistis Juska; trečioje eil.: Emilija Sadonis, Rita Radzevicius, Rūta Kvedaras, Claudia Luecke; ketvirtoje eil.: Ray Meizys, Vincas Liaukus, Dainius Liaukus. Šokėjai, kurių nuotraukoje nėra: Jūratė Bartys, Tomas Saulys, Chris Saulys, Dorothy Murphy.